

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

VOL. LXXV Sausis - January 4, 1990 Nr.1

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Lietuva 1990 m.

Tarp teisės ir plikos jėgos

Vytautas Meškauskas

Tautinio apsisprendimo laisvė yra universalus principas, nepripažįstas jokių išimčių.

M. Gorbačiovas
1987 m. Jungtinėse Tautose

Deja, savo kailiu patyrėme, kad tas visuotinas principas taikomas – parduodamas kaip ikra, – tik užsieniui. Sovietų Sąjunga turi imunitetą. Gorbačiovas protestavo prieš JAV invaziją į Panamą, nors JAV turėjo tam rimtų priežasčių. Jis leido laisviau tvarkytis savo saitelams, bet kai Lietuva norėjo sau prisitaikyti tą principą – labai užpyko. Priešingai Panamai, Lietuva nori tik pati tvarkytis, nesudarydama jokio pavojaus Sovietijos interesams. Ji gal net padėtų Sovietijai, greičiau ūkiškai susitvarkydama ir tuo duodama pavyzdį. Be to, aišku, kad pasaulio tautos, pasilaikydamos sau suverenitetą, jungiasi ūkiškom problemoms spręsti. O ūkinis gerbūvis paprastai yra lydimas ir politinės laisvės, pliuralizmo.

Žodžiu, teisė yra mūsų pusėje. Ji nesudaro jokio pavojaus Sovietijai. Juo labiau, kad Stalino-Hitlerio susitarimas, kuriuo Lietuva pateko sovietų orbiton, po ilgo delsimo yra ir pačios Sovietijos pripažinta neteisėtu.

Tai pasakę, sustokime prie Gorbačiovo tezių. Kalbėdamas Kalėdų, taikos šventės dieną, paskutinėje

pereitų metų Liaudies Kongreso sesijoje, jis apkaltino Lietuvos komunistų partiją žingsnis po žingsnio einant prie organizacinio ir politinio atsiskyrimo nuo Sovietų kompartijos, tarytum tai būtų dar nusikaltimas XX amžiaus gale! Girdi, tautinio separatizmo idėja visados buvusi svetima socialistiniam internacionalizmui, kuriuo yra pagrįsta daugiautė sovietų valstybė.

Išpėjęs, kad iškilusio klausimo negalima spręsti jausmais, Gorbačiovas aiškino toliau, kad sutikimas su 'Lietuvos draugais' tik padidintų skilimą ir išduotų tuos (Lietuvos) komunistus, kurie nuoširdžiai tiki į socialistinius idealus, perestroikos tikslus.

Prie to privedęs Lietuvos kompartijos vadovybės nerangumas, partijos veiklos stagnacija, kuri sukėlė žmonių nepasitenkinimą. Tai išnaudojo anti-socialinės ir kairiojo (?-vm) sparno jėgos, kurių pastangomis buvo sudarytos įvairios politinės organizacijos, einančios kitu keliu. Daugiausiai pasireiškė Sąjūdis, sudarytas iš žinomų intelektualų, mokslininkų ir partijos narių (Ar tai ne ideali vienybė? - vm).

UŽ LAISVĄ IR NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ!

Draugas Brazauskas ir jo vedamas aparatas nuėjo į kitą kraštutinumą – nuolatinės nuolaidas vis daugiau pre- (Nukelta į 3 psl.)

Atsisveikinom su Lietuvos Diplomatinijos Šefu

Atsisveikinant su Lietuvos Diplomatinijos Šefu ... Iš kairės: dr. Stasys Bačkis, Lietuvos Balso pareigūnas Vladas Butėnas, sol. Regina Maciūtė ir pianistė Gražina Landsbergienė, apjuosusi dr. Bačkį juosta iš Lietuvos ...

Audronės Pakštienės nuotr.

Šaltą ir sniego audros pabaltintą trečiadienio, gruodžio 13 d. vakarą netoli šimto sostinės lietuvių susirinko į Lietuvos pasiuntinybės rūmus Washingtone atsisveikinti su Paryžiu gyvenanti sugrįžtančiais Lietuvos diplomatinijos šefu dr. Stasiu Bačkiu ir jo žmona. Ta pačia proga ne priklausomos Lietuvos pasiuntinybėje buvo surengtas ir menininkų iš Lietuvos-Nacionalinės Filharmonijos solistės Reginos Maciūtės ir jai akompanavusios pianistės Gražinos Landsbergienės koncertas. Tai buvo tikrai įdomus ir šiltas atsisveikinimo vakaras, palydėtas dainos bei arijomis ir vėliau sekusiomis atsisveikinimo kalbomis. Įdomu ir tai, kad lygiai prieš 10 metų–1970. XI. 8 Lietuvos solistui V. Daunorui dainuojant Chicagos Jaunimo

centre, pro langą salėn įlėkė plyta. O šį kartą, dešimčiai metų praslinkus, Lietuvos atstovas St. Lozoraitis po koncerto padėkojo šiais žodžiais: "Ačiū nepaprastai menininkėms, kurios mus kažkaip nukraidino ne tik į mūsų kraštą, bet taip pat ir į tą fantastišką meno šalį kuri, kaip aš matau, yra sustiprėjusi ir mums ateityje dar duos didelio džiaugsmo..."

Stasys Bačkis Lietuvos ušienio reikalų ministerijoje pradėjo dirbti 1930 m., o 1938m. buvo paskirtas į Lietuvos pasiuntinybę Paryžiuje, kur išbuvo iki 1960 m. Iš Paryžiaus atvyko į Washingtoną Lietuvos atstovo J. Kajecko patarėju, o 1976 m. perėmė Lietuvos atstovo Washingtono pareigas, jose išbuvo iki 1987. XI. 15, kai pa-

(Nukelta į 4 psl.)

Partizanai užsienio žvalgybų žabangose (2). - Karui prasidėjus buvo 'negražu' aiškintis ką daro sąjungininkas.

"Šių metų lapkričio 4-ją Kaune į pirmąjį Lietuvos pasipriešinimo dalyvių suvažiavimą (iniciatorių – Tremtinių sąjungą) susirinko apie 600 partizanų ... Atnešė per stebuklą ir baisiausią riziką išsaugotas partizanų vėliavas ... Švento prisilietimo teisė buvo suteikta Antanui Lukšai, vieninteliui gyvam iš penkių brolių, garsiojo Juozo (Daumanto) broliui ..." (Literatūra ir Menas, 1989 m. gruodžio 2 d.)

Tame strapsnyje skundžiamasi, kad partizanai žiauriai nukentėjo nuo provokatorių, šnipų infiltravimo į pasipriešinimo sąjungą. Apie tai rašoma ir neseniai Londone pasirodžiusioje knygoje THE RED WEB. Partizanai buvo gera dirva šnipinėjimui ir Vakarų žvalgyboms, ir sovietams.

Tarp britų ir sovietų žvalgybų vyko nuožmus karas nuo pat rusų revoliucijos laikų. Pereitam Nr. rašėme, kad vienas tų kovų veteranas, anglas Harry Carr, veikęs iš Suomijos, ten karui pasibaigus buvo perkeltas į Švediją. Oficialiai jis buvo pasiuntinybės pirmasis sekretorius. Diplomatais apsimetusį šnipų tuo laiku ten buvo net aštuoni. Pagrindinis jų uždavinys buvo sekti Vokietiją, kuri buvo karo stovyje su D. Britanija po Lenkijos užpuolimo. Vokietijai atsikus prieš savo trumpalaikį sąjungininką Sovietiją, britai su ja tarėsi dėl bendros gynimosi santarvės Kai britų užs. reik. min. Edenas 1941 m. gruodžio 16 susitiko pirmą kartą su Stalinu, jis ir kiti jo ministerijos vyresnieji pareigūnai galvojo, kad Pabaltė gali būti geras masalas privilioti sovietus į sąjungą. Jei britai turėjo kokių simpatijų baltams, tos greitai išsisklaidė paaiškėjus, kad Pabaltės valstybės Vokietijos kariuomenę sutiko kaip išvaduojo. Edenas tuo laiku greičiausiai visai nežinojo apie masines deportacijas iš Pabaltės karo išvakarėse.

Churchillis tačiau tokį sumanymą vetavo, o JAV Valstybės sekretorius Cordell Hull rašė Edenui, kad toks Pabaltės 'atidavimas' sunaikintų Atlanto Chartą. Nepaisant to, 1942 m. balandžio mėn. laukiant Molotovo atvykimo į Londoną pasirašyti 20 metų draugystės sutartį, britų kabinetas nutarė pripažinti Pabaltę sovietams, pravedus joje gyventojų atsiklausimą kada nors po karo. Tačiau Molotovas bijodamas, kad Pabaltės reikalavimas gali užvilinti sutarties pasirašymą, to klausimo visai neiškėlė. Pabaltės atstovybės Londone buvo nuleistos į diplomatinę kopėčių pirmą pakopą.

Šnipinėti apie sovietus buvo uždrausta ir tai labai nepatiko britų ginkluotų pajėgų štabų viršininkams. Jie priešinosi tezei, kad tik vokiečiai yra jų priešai. Jie manė, kad karui pasibaigus – o jo galo jie laukė 1944 m. pabaigoje, – D. Britanijos priešas vėl bus Sovietų Sąjunga.

1944 m. lapkričio mėn. buvo nutarta įsteigti specialią žvalgybos sekciją, sekti sovietų šnipus. Jos vadu buvo paskirtas ... sovietų agentas Harold "Kim" Philby. Jo ryšiai su sovietais ilgai nebuvo žinomi. Tuo reikalu jis susisiektų ir su mūsų minėtu Carr. To bendradarbis Aleksandras McKibbin, kaip ir Carr gimęs Rusijoje, palaikė ryšį su Lietuvos pasiuntinybės Švedijoje tarnautoju Vladu Žilinsku. Nei Žilinskas, nei jo bosas Vytautas Gylys, neturėjo tiesioginio ryšio su Lietuva, bet tiek informacijos gaudavo iš Škirpos Berlyne. McKibbin Škirpą laikė vokiečių šalininku. Žilinskas McKibbiną įtikinėjo, kad Škirpa yra ne provokiškas, bet antirusiškas. McKibbin perdavė Londonui Škirpos raportą apie lietuvių pasipriešinimą vokiečiams, kuris anot autoriaus Bower pasireiškė tik pogrindžio laikraščiais ir nekooperavimu su vokiečiais. Jis rašo:

Lietuviai didžiavosi vokiečių nepasisekimu suor-

ganizuoti SS legioną, nutylėdami, kad apie 20,000 jų prisijungė prie 'policijos batalijonų' ... jie didžiavosi gen. Povilu Plechavičium, kuris sumobilizavo 30,000 vyrų kovoti su sovietais, bet juos paleido vokiečiams nesilaikant savo pažado, kad jie liks Lietuvoje.

1944 m. rudenį ta armija pasitraukusi į miškus, priešintis besiantinantiems bolševikams. Anot Žilinsko, jai vadovaus VLIKas. Ryšį su juo galėtų palaikyti Švedijoje esąs Algirdas 'Voketitis' - Vokietaitis. Britai neturėjo lėšų jo pasiuntimui į Lietuvą. Jie kreipėsi į amerikiečius. Ir tų naujos špionazo tarnybos OSS vadui William Donovan buvo iš pradžių uždrausta rinkti žinias apie sovietus. Jam buvo įsakyta su jais dalintis informacija. Donovan sovietams atidavė bylą (dossier) apie Latvijos rezistenciją. Pradedant pūsti kitiems vėjams, OSS nutarė aprūpinti Vokietaitį laivu ir radijo aparatais. Jis laimingai pasiekė Palangos paplūdimį, bet po savaitės buvo vokiečių suimtas ir ištremtas į Stutthofio koncentracijos stovyklą.

Daugiau laimės britų šnipai turėjo ryšiuose su Latvija. Jie daugiau domino ir Philby, kuriam buvo prienami Carr'o raportai. Mat, Philby įsijungė į sovietų tinklą atstovaudamas londonišką The Times Ispanijoje 1937 metais. Jo kontaktas buvo latvis Janis Berzins, tarnavęs Ispanijos respublikonų armijoje kaip generolas 'Grecien'. 1939 m. Berzins buvo atšauktas į Mas-

■ Iš kitos pusės

A. Gureckas žurnale Į LAISVĘ svarsto Rytprūsių klausimą Lietuvai išsilaisvinus. Jei Sovietijai atitektų jų šiaurinė dalis ir toliau liktų Rusijos provincija, ji su darytų grėsmę Lietuvai. Sovietų kariai, į ją vykdami, galėtų nuversti Lietuvos vyriausybę. Jei atitektų Lenkijai – Lietuvos siena su tuo Pietų kaimynu būtų per ilgą Karaliaučiaus srities priskyrimas prie Lietuvos pavojingai padidintų joje rusų, gudų ir ukrainiečių skaičių. Bendras Lietuvos gyventojų skaičius pašoktų iki 4.6 milijono, bet lietuvių skaičius kristų iki 65%.

Ketvirta galimybė būtų Rytų Prūsijos grįžimas prie Vokietijos. A. Gureckui patiktų tas variantas. Girdi:

"Jei Karaliaučius sugrįžtų Vokietijai, Lietuvos padėtis žymiai pagerėtų, nes lietuvių tautai saugiau savo Vakarų kaimynu turėti vokiečius negu rusus ar lenkus."

A. Gureckas pagirtinas už norą pažiūrėti toliau į ateitį. Atsimenu jo pasiūlymą paramos savo bylai ieškoti pas ... kiniečius. Ši kartą tačiau jo samprotavimai daugiau kvepia praeitimi. Sunku patikėti, kad vėl galėtų grįžti visiškos izoliacijos nuo kaimynų laikai. Galima sakyti, kad neturėjimas santykių su Lenkija, nepaisant ūkiškos žalos, buvo naudingas bent tuo, kad Lietuvai padėjo atlietuvėti. Tai tačiau leido ir lenkams pasiskubinti Vilnijos lenkinimą, uždarančiam lietuviškas mokyklas, draugijas, slopinant visuomeninį veikimą.

Dabar, siekdami nepriklausomybės, lietuviai ieško talkos su latviais ir estais. Kai kas tą idėją kėlė jau nepriklausomybės laikais, bet latviai tam priešinosi, iki nebus išspręstas mūsų konfliktas su Lenkija. Mūsų politikai kavinėse filosofavo, kad vienybė pavojinga dėl kitų aplinkybių – ilgainiui Rusija negalės apsieiti be Latvijos ir Estijos uostų, o Lietuva galės išsilaikyti kaip buferis tarp Rusijos ir Vokietijos. Iš tikro sovietai savo ultimatumą pagrindė ir glaudesnės sąjungos su Latvija bei Estija siekimu, pasiremdami A. Merkio straipsniu Revue Baltique žurnale. Per pirmą Molotovo-Ribbentropo pasidalinimą Lietuva atiteko Vokietijos įtakai.

Laikais pasikeitė. Nepaisant blogiausių sąlygų ir stipriausio rusinimo, Lietuva turi pakankamai nepriklausomybės norinčios inteligentijos, jos išugdymui jau nereikia izoliacijos. Išmokta saugoti tautines vertybes ir be jos. Santykių su latviais ir estais reikės naudotis rusų kalba. Jei Pabaltė virstų ūkiniu vienetu, rusai joje sudarytų labai didelę mažumą. Prijungimas Karaliaučiaus srities būklę nedaug pakeistų. Senoviškai galvojant ir dabartinis tautinis atgimimas būtų neįmanomas.

(vm)

Turiningas Juozo Tūbelio minėjimas

Gruodžio 17d. Chicagoje, Lietuvių tautiniuose namuose, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos vietos skyriaus valdybos iniciatyva, įvyko turiningas, ilgamečio Lietuvos ministerio ir min. pirmininko Juozo Tūbelio minėjimas.

Trumpa sveikinimo kalba minėjimą pradėjo ir pravedė Matilda Marcinkienė, skyriaus pirmininkė. Paskaitą

kvą ir, su kitais žvalgybininkais, sušaudytas.

(Bus daugiau)

apie Juozą Tūbelį skaitė agr. Ignas Andrašius. Prelegentas, kaip agronomas artimai dirbęs, santykiuodamas su Lietuvos ūkiu ir ūkininku, gražiai aptarė, galima sakyti, liūdijo apie Juozą Tūbelį ir jo rūpesčius Lietuvos žemės ūkiu, kaip ir jo vestą finansų politiką. Ši paskaita bus spausdinama Dirvoje.

Antroje minėjimo dalyje M. Marcinkienė pranešė, kad Marija Tūbelytė-Kuhlmanienė, dėl šalto laikmečio, į šį minėjimą negalėjusi atvykti. Pluoštą josios atsiminimų apie Tėtį, paskaitė pati pirmininkė. Gi juos išklausi, nuskambėjo kvietimas, visiems pasilikti kiekvienam pasitarinėjant užkandžiams ir kavutei.

Minėjime dalyvavo apie penkiasdešimt asmenų. Teko daugelio dalyvių pageidavimą išgirsti – rengti daugiau tokio stiliaus popiečių...

(m v)

Rudgiri partizantai...

Skaityt kit ir platinkit
DIRVA

PRINTING

FLEXO SUPERVISOR

Large Baltimore area retail package mfr. seeking experienced Mercury/Flexo supervisor. Must have knowledge & exp on Flexo printing equipment. Good supervisory & organizational skills a must. Assume responsibility for all shifts. Salary open and commensurate with experience. Fringe benefits. EOE. Send resume with salary requirements to: The Maryland Paper Box Company, 4545 Annapolis Road, Baltimore, MD 21227

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP.O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-63446116 ST. CLAIR AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44103
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPEREDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by
American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription
per year \$25.00 • Single copy 60 cents.Prenumerata metams \$25.00, pusei metų \$15.00 • Atskiro numerio
kaina 60 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu
nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai grąži-
nami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Galimybės ir rizika

Laisvės ir nepriklausomybės varpams aidint iš visų pusių, gležni Naujieji Metai atvėrė duris, nešini didesnes už save viltis. Iš tikro daugeliui jie prasidėjo daug anksčiau – iškilus Trispalvei Gedimino kalne, sujungtų rankų 'Baltijos keliui' išsitiesus nuo Vilniaus iki Tallino, Geležinei sienai subyrėjus ... tarp daugelio kitų, džiugių istorinių momentų. Ir čia pat, vilties šešėly, glūdint grąsiai baimei teroro ir tironijos pavyzdžiais ... tarsi siūlančios pasirinkimą pasilikti nužmogintam vergijos 'saugume', ar išsitiesti pilnateisiu žmogumi nežiūrint už tai mokamos kainos.

... Kas skynė – neišskynė, kas rovė – neišrovė, dėl to kad tu Tėvynė, dėl to kad tu – LIETUVA ... skamba atsakui daina ir eilėmis masės ir pavienis žmogus, ty liai ir šimtatūkstantinių demonstracijų aidu. Vergijoje gimę ir augę – ne vergais subrendo broliai – sesės Tėvynėje! Priespaudos ir melo duona maitinti, ne šeiminkai savoje žemėje ir namuose – laisvės šauksmui išsitiesė jie žmogumi. Naujųjų Metų varpas prasmingai skamba "Kelkite, kelkite, kelkite!"

Didžiųjų kryžkelėjų mažytės Lietuvos vaikai, po ilgo laiko – tik jų pačių savęs pri pažinimo dėka! – atrado vėl kelią į laisvą pa saulį, kovoti iš naujo už savo teises. Už teises Žmogaus ir Tautos. Teises nepriklausomos Valstybės. Šalia jų – mums tenka pareiga sudaryti nesvyruojančią, visapusišką atramą.

Neįtikimai greitai besikeičią politiniai įvykiai neša vis naujas galimybes ir riziką. Galimybės savo tarpe jungtis, augti ir stiprėti išnaudojant kiekvieną progą Tautos gerovei, bendram labui. Sąmoningai, nęsekant aklai. Riziką – tenai galima aukos kaina ... ar pasidavimas momento džiaugsmo vilionėms pamirštant kitus, ne sirūpinant 'naujais stulpais' "Lietuvos tilto" statymui.

Čia – ir ten.

Šiandien, užvertus paskutinį '89-ųjų knygos lapą, su pasididžiavimu sveikiname savo Sesės-Broliaus Tėvynėje, nelygioje kovoje nepalūžusius, atradusius savo vietą ir laimėjimus. Toli gražu tai dar ne galas. Kas žino ko pareikalaus rytojus. Bet tikrai Jūs patys galite spręsti ir kalbėti už save. Tikrai Jūs su pačių ryžtas gali atverti Tėvynei duris į laisvą pasaulį. Mes tegalime tikrai padėti Jums ir stovėti šalia. Mėginame tai atlikti pagal visas išgales, klausydamiesi skambančių aidų. Iš čia mes statom "Tiltą į Tėvynę!"

Su džiugia viltimi sveikiname ir savo tautiečius laisvame pasaulyje, išlaikiusius žėruojančią Tėvynės meilės ugnį savo ir savųjų vaikų širdyse. Išlikusius ištikimais savo Tėvynei laisvės kovotojais, kur ir kaip begalėtų. Gerbiančius protėvių kalbą, jų palikimą, tikinčius į toleranciją ir žodžio laisvę. Brolių-sesių ryžtingos pastangos Tėvynėje tebūnie dar didesniu akstinu mums suaktyvinti visas pozityvias pastangas, kad visa tai lietuši į vieną, bendrą ir nesustabdomą laisvės siekį Lietuvai!

Kiekvienas – čia ir ten, – nešame atsakomybę ir atsakomybę už tai prieš visus.

TEBŪNIE 1990-JI SĖKMINGI IR DAINUOJĄ METAI JAU LAISVOJE TĖVYNĖJE – LIETUVOJE!

(d)

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

Svečiai iš Lietuvos, lydimi VLIKo ir ALTo atstovų, susitiko su "House Foreign Affairs Subcommittee on Human Rights" pareigūnais. Iš kairės: A. Terleckas - Lietuvos Laisvės Lygos Tarybos narys, J. Mugevičius - Lietuvos Demokratų Partijos Tarybos prezidento narys, V. Petkus - vienas iš Lietuvos Helsinkio grupės ir Krikščionių Demokratų Sąjungos steigėjų, pakomitečio pirm. kongresmenas W. Owens, A. Buračas - Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimo Tarybos narys, kongresmenas D. Bereuter, dr. K. Bobelis - VLIKo pirmininkas, J. Bobelis, dr. J. Genys - ALT atstovas.

Lietuva 1990 metais...

(Atkelta iš 1 psl.)

tenzijų igrįjančiam Sąjūdžiui.

Gorbačiovas Sąjūdžiui prikišo kreipimąsi į Jungtines Tautas ir Europos parlamentą, prašant paveikti Sovietijos vadovybę, klebenimą į JAV ambasados Maskvoje ir Baltųjų Rūmų duris. Net Lietuvos kompartijos XX Kongresas buvęs ne teisėtas, nes jo delegatai turėjo įgaliojimą ne atsiskirti nuo Sovietijos, bet tik padėti perestroikai.

Toliau Sovietijos vadas išdavė pagrindinę savo pykčio priežastį. Esą, kai kurie Liaudies Kongreso deputatai galvoja, kad įvykiai Lietuvoje yra logiška demokratizacijos proceso eiga, kuri anksčiau ar vėliau pasikartos kitose respublikose. Bet vietoje to, kad rasti tam neišvengiamam procesui formą, jis gynė senąją tvarką:

"Mes išeiname iš fakto, kad atskirų respublikų partijų nepriklausomybė yra galima ir pageidaujama Sovietų Sąjungos komunistų partijos rėmuose, kaip respublikų suverenumas yra Sovietų Federacijos rėmuose."

Gorbačiovas teisis – partija su saugumu ir kariuome-

ne buvo Sovietijos pagrindas. Pati jo valstybė tačiau nebuvo nei konfederacija nei federacija, bet tikrai paprasta vergija, kuri laikui bėgant, kaip ir kitos vergijos formos, negalėjo savęs pateisinti. Padėtis buvo tokia, kad dabar baramiems liaudies frontams ir sąjūdžiams pats Gorbačiovas suteikė savo palaiminimą. Būtų tiesiog nelogiška, jie jie dabar patys be triukšmo pasitrauktų.

Tai aišku be jokių diskusijų. Gorbačiovas dar gali pralieti tiek daug kraujo – kaip Rumunijoje. Tam jis turi jėgą, bet ne teisę. ...

Laukdami tolimesnių įvykių, kiek pasidairykime aplinkui. Kodėl tiek daug valstybių – visos šio kontinento ir beveik visa JT Saugumo Taryba, – pareiškė apgailėstą, ar beveik pasmerkė JAV už akciją Panoamoje. Jos bijo dėl savo suverenumo, nes pagal tarptautinius papročius kiekviena valdžia pripažįstama teisėta, jei pildo savo pasižadėjimus. Į vidaus tvarką tik dabar pradėdama žvalgytis, ir tai nedrąsiai. Už tat neuostabu, kad už suverenumo nepažeidimo principą stojo Kinija, Sovietija ir kitos didžiosios valstybės ant

molinių kojų.

Iš viso teisės nustatymo procesas yra labai ilgas ir nelygus. Europos civilizacija turi per pustrčio tūkstantčio metų. Ji darė sparčias pažangas ir turėjo ilgas stagnacijas. Tik 1517 metais Liuteris prikėlė savo tezes apie religijos laisvę prie Wittenbergo bažnyčios durų. Tai buvo proto primato pripažinimas. Dar reikėjo šimto su viršum metų (1633 m.), kad Galilėjus paskelbtų, kad ne saulė, bet žemė sukasi aplink saulę, už ką buvo inkvizicijos pasmerkimas. Po keliasdešimt metų geriau sekėsi Newton'ui. Nukritusį ant jo galvos obuolį jis drįso palaikyti ne Dievo bausme, bet žemės traukos jėgos įrodymu.

Dar po poros šimtu metų pradėta ieškoti geresnės valdymosi formos. Vis daugiau įsitikinama, jog geriausia, kad žmogus būtų laisvas. Klausimas tik, kaip jo laisvę suderinti su kitų laisve. Panašiai einasi ir tautoms. Už to ieškojimą Gorbačiovas buvo TIME magazino apšauktas ne tik metų, bet ir viso dešimtmečio žymiausią asmenybę.

Teisingas sprendimas ir prisidedame prie sveikinių. Tačiau pačių paskutinių įvykių šviesoje, prisime nu londoniško THE ECONOMIST viršelį. Gorbačiovas jame eina Lenino mauzoliejiaus viršuje, lyg atsiveikindamas, mojuodamas ranka. Parašas: "Yesterday's man?"

Žmogus negali būti po piežium ir Liuteriu kartu.

MATAS REALTORS505 EAST 185 ST., EUCLID, OHIO 44119
(216) 486-2530**RITA MATAS**

— Broker — G.R.I. — C.R.A.

Adv. VYTAS MATAS

— teisinis patarėjas

TOOL/DIE REPAIRMAN

Immediate opening for a mold maker/mold repairman. Akron area. Must have 5 years exp. in plastics or die cast field. Excellent wages and benefits. Call 216-644-3554, ext. 8.

Atsisveikinom...

(Atkelta iš 1 psl.)

reigas perdavė dabartiniam atstovui Stasiui Lozoraičiui. Tad iš viso Bačkiai JAV sostinėje išgyveno 29 metus. 1983. XIII. 24 Romoje mirus diplomatijos šefui St. Lozoraičiui Sr., jo 1978. VIII. 20 pasirašytu dokumentu tas pareigas perėmė dr. St. Bačkis.

Atsisveikinimo žodį taręs Lietuvos Washingtono ir prie Šv. Sosto St. Lozoraitis taip kalbėjo: "Bačkis atvažiavo labai sunkiais laikais, kada susidomėjimas Lietuva buvo nepaprastai mažas, o spaudė iš įvairių pusių... Jis padėjo išspręsti ir faktiškai išsprendė svarbius reikalus, panaudodamas savo patirtį, savo diplomatinį gabumą, ir už tai aš, kaip jaunesnysis kolega, turiu jam nuoširdžiai padėkoti. Turiu padėkoti ir už tai, kad šis pastatas, kuriame dabar esam susirinkę, buvo jo laikais suremontuotas..."

Toliau Lietuvos atstovas tęsė: "Man truputį gal ir pavydu, kad jis gali grįžti į tą senąjį kontinentą, grįžti ir tęsti naudingą darbą, kurį jis dirbo iki atvažiavimo į Ameriką. Ir aš norėčiau matyti kažkokį simbolinį grįžimą, priartėjimą prie mūsų garbingos senos ir stipriai kovojančios tėvynės... Tad ir šis atsisveikinimas turi būti ne liūdnas, bet linksmas, nes jis grįžta į senąjį kontinentą, kur pradėjo diplomatinį darbą. Dirbkite kaip iki šiol ir turėsite mūsų bei visos Lietuvos diplomatinės tarnybos paramą...", linkėjo jo įpėdinis St. Lozoraitis.

Prie Lietuvos pasiuntinybės valgomajam paruošto vaisių stalo (užkandžius sunešė įvairių lietuviškų organizacijų nariai). JAV LB Krašto valdybos pirmininko dr. A. Razmos ir valdybos vardu atsisveikino arch. A. Barzdu-

kas, LB Washingtono apyl. vardu jos valdybos pirm. A. Pakštienė. Taip pat atsisveikino ateitininkų, skautų, Washingtono K. Donelaičio lit. mokyklos, Lietuvos vyčių ir Washingtono liet. katalikų misijos atstovai, kai kurie įteikdami ir dovanas. Viešnios iš Lietuvos sol. R. Maciūtė ir muz. G. Lansbergienė pagarbos ženklai dr. Bačkį papuošė jų dovanota lietuviška juosta.

Dr. St. Bačkis padėkojo visiems už sveikinimus ir dovanas. Žvelgdamas į bėgančius dienos įvykius, jis sakė: "Norėčiau priminti ypatingai poniai Lansbergienei ir solistei, kad mūsų sūnus Ričardas yra šiandien Vilniuje su Prancūzijos televizijos grupė sekti Lietuvos gyvenimą, ypatin gai komunistų partijos suvažiavimą... Ponai Lansbergienei noriu priminti, kad šiandien skaičiau "New York Times", kaip jūsų vyras gynė Uoką, kuris buvo puolamas, pavadinęs Gorbačiovą melagiu..."

Baigdamas kalbą, dr. Bačkis priminė: "Pervesdamas savo pareigas jam (Lozoraičiui) prieš porą metų sakiau: linkiu susilaukti nepriklausomos Lietuvos. Tada dar nebuvom tikri, kad taip greit gali ateiti tos viltys. Šiandien mes matome, kad tos viltys yra labai didelės..."

Paskutinė trumpą padėkos ir kartu atsisveikinimo žodį tarė rankose rožių puokštę belaikanti Ona Bačkienė. Ta da pasiuntinybės rūmuose nu skambėjo galingas "Ilgiausių metų!" Ištikimiams Washingtono lietuvių bendruomenės nariams Bačkiams, be kurių sostinės lietuvių gyvenimas kurį laiką bus daug tuštesnis. Nebebus progų čia atvažiuoti ir Bačkių sūnui arkivyskupui Audriui Bačkiui, kurs gruodžio 17 d., atvykęs tėvų palydėti, Washingtono lietuvių katalikų misijoje atlaikė mišias bei pasakė pamokslą K. Donelaičio lit. mokyklos kalėdinės eglutės proga.

VL. R.

• **ATSISTATYDINO** Kauno vykdomasis komitetas. Motyvas – nesugebėjimas spręsti aštrių miesto problemų. Iki rinkimų miesto meru bus Alfonsas Gaputis.

Lietuvoje...

Vitalius Zaikauskas

• **GRUODŽIO 23 d.** Vilniuje įvyko importinės videotechnikos - televizorių ir radijo aparatūros aukcionas. Gautas pelnas, apie 300 tūkstančių rublių, išdalintas labdaringsoms organizacijoms.

• **GRUODŽIO 23 d.** Vilniuje įvyko didelis mitingas Rumunijos demokratiniams judėjimams paremti.

• **GRUODŽIO 25 d.** Lietuvos tautininkų partija kreipėsi į Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą, reikalaudama greičiau sudaryti sutartį su SSSR Gynybos ministerija dėl Lietuvos piliečių karinės prievolės atlikimo Lietuvoje.. Kitu atveju bus sudaroma nepakantumo atmosfera.

• **GRUODŽIO 25 d.** išėjo pirmasis Lietuvos ūkininkų sąjungos laikraštis "Ūkininko patarėjas" (20-ji leidimo metai). Redaktorius Vytenis Neverdauskas. Tiražas 20 tūkst. egz.

• **GRUODŽIO 25 d.**, pirmą kartą po karo, Lietuvoje buvo oficialiai švenčiamos šv. Kalėdos. Per Lietuvos TV buvo transliuotos Bernelių Mišios iš Vilniaus Arkikatedros. Šias šv. Mišias taip pat transliavo Austrijos, Vakarų Vokietijos, Belgijos, Japonijos ir kitų šalių TV.

• **GRUODŽIO 26 d.** Vilniuje, Katedros aikštėje vyko mitingas, pritarantis Lietuvos komunistų partijos (LKP) atsiskyrimui nuo Maskvos. Dalyvavo apie 40 tūkstančių žmonių. Tokie pat gausūs mitingai vyko Klaipėdoje ir kituose didžiuosiuose Respublikos miestuose.

• **GRUODŽIO 26 d.** vyko LPS Seimo Tarybos politinės komisijos posėdis. Buvo svarstoma Lietuvos politinė situacija po LKP XX-jo suvažiavimo. Pasisakė B. Genzelis, B. Kuzmickas, A. Čekuolis ir kt. Konstatuota, kad Sąjūdis nebėra Komunistų partijos opozicija, nes keletas Seimo Tarybos narių išrinkti į LKP CK ir jo Biurą. Nutarta artimiausiomis dienomis susitikti su LKP naujaisiais vadovais ir

aptarti Sąjūdžio pirmaeilį veiksmų programą. Pritarta Lietuvos laikinosios politinės-konsultacinės tarybos sudarymo siūlymui.

• **GRUODŽIO 27 d.** per Lietuvos radiją pradedama transliuoti nauja savaitinė laida "Kultūra ir religija". Tai pasaulėžiūrinė laida, į kurią bus kviečiami poetai ir rašytojai, ateitininkai, inteligentai-kunigai. Skambės daug religinės muzikos. Laida skiriama pirmiausia studentijai ir jaunimui.

• **GRUODŽIO 27 d.** įvyko naujai išrinktos Lietuvos kultūros fondo valdybos plenumas. Buvęs pirmininkas Č. Kudaba pareiškė norą atsistatydinti.

• **GRUODŽIO 27 d.** įvyko Lietuvos Profsąjungų Tarybos prezidiumo posėdis, kuriame kai kurie jo nariai pareiškė norą atsistatydinti. Buvo konstatuota, jog šioje, dar nesugebėjusioje persitvarkyti valdininkų organizacijoje, nuo apačios iki viršaus bręsta krizė, kurios viena pagrindinių priežasčių yra veiksmų viešumo ir nuoseklumo stoka. Įkurtas Lietuvos profsąjungų pertvarkos forumas. Jo tikslas – diskusijose ieškoti tinkamiausio nepriklausomų ir demokratiškų profsąjungų modelio kurti programos ir veiklos principus.

• **GRUODŽIO 28 d.** Vilniuje į Arkikatedros aikštę visus Vilniaus vaikus pakvietė gedimainiai. Čia buvo surinkti kariniai žaislai: tankai, šaunamieji ginklai, bombonešiai... Šių ginklų siunta išsiųsta Maskvon. "Mums nereikalingi okupacinės armijos ginklų pavyzdžiai" – pareiškė gedimainiai.

• **GRUODŽIO 31 d.** 19 val. pradėjo veikti, pirmoji Lietuvoje, ne vyriausybinių, necenzūruojama muzikos ir žinių radijo stotis M-1.

• **GRUODŽIO 29 d.** Jau nimo teatro aktoriai surengė Džiaugsmo šventę Vaikų namų internatų auklėtiniais ir vaikams invalidams.

• **ŽEMDIRBIŲ** Persitvarkymo Sąjūdžio duomenimis gruodžio 1 dienai, norą tapti savarankiškais ūkininkais pareiškė 4103 žmonės. Didžiausi žemės plotai išdalinti Panevėžio, Šilutės, Šakių ir Marijampolės rajonuose.

• **LIETUVOS** dvasininkija ir tikintieji ieško žmonių, žinančių apie 1946 metais Lukiškių kalėjime sušaudyto Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus palaidojimo vietą. Rašyti: Vilnius, Architektų 182-10, Aldonai Kudžmaitei.

**1990 METŲ
LIETUVIŲ
TAUTINIŲ DAINŲ
ir ŠOKIŲ FESTIVALIUI
LIEPOS 5-8 DIENOMIS**

BALTIC TOURS

*siūlo septynias išskirtinas 7, 10 ir 13 dienų
keliones į Lietuvą!*

LIETUVA, RUSIJA ir SUOMIJA

15 dienų kelionė, iš jų 7 dienos Lietuvoje:
7 naktys Vilniuje, 2 Maskvoje, 2 Leningrade ir 2 Helsinkyje.
Finnair linija, viešbutis "Lietuva".

Kelionė #629 birželio 29 - liepos 13,
\$2,459.00 iš Bostono ir New Yorko
\$2,659.00 iš Chicagos.

LIETUVA ir VOKIETIJA

18 dienų kelionė, 13 dienų Lietuvoje: 14 naktų Vilniuje, 2 Vakarų Berlyne. KLM linija ir Aeroflot tiesioginis skrydis į Vilnių iš Berlyno.

Kelionė #702L liepos 2-19, "Lietuvos" viešbutis.
\$2,269.00 iš Bostono ir New Yorko
\$2,369.00 iš Chicagos

Kelionė #702T liepos 2-19, "Turistų" viešbutis.
\$2,049.00 iš Bostono ir New Yorko.
\$2,149.00 iš Chicagos.

LIETUVA

13 dienų kelionė, 10 dienų Lietuvoje (11 naktų Vilniuje). Pan American linija, "Lietuvos" viešbutis.

Kelionė #703A liepos 3-15
\$2,049.00 iš Bostono ir New Yorko
\$2,249.00 iš Chicagos.

LIETUVA ir SUOMIJA

14 dienų kelionė, 10 dienų Lietuvoje: 11 naktų Vilniuje, 1 Helsinkyje. Finnair linija.

Kelionė #703B liepos 3-16, "Turistų" viešbutis.
\$1,949.00 iš Bostono ir New Yorko,
\$2,149.00 iš Chicagos.

Kelionė #703C liepos 3-16, "Trinapolis" - žaliame ir ramiame Vilniaus "Žirmūnų" priemiestyje keturių aukštų viešbutis su restoranu ir baru. Tinkamas pavieniams arba grupėms.

\$1,749.00 iš Bostono ir New Yorko
\$1,949.00 iš Chicagos.

Kelionė #703D liepos 3-16, "Composers" apartamentai, netoli Vingio parko, norintiems privatumo. Yra tik 14-kai asmenų. Duodama kaina padengia tik aptarnavimą, maistą, apžiūrėjimą ir Festivalio programos yra asmeninis rūpestis.

\$1,649.00 iš Bostono ir New Yorko,
\$1,849.00 iš Chicagos.

Visų kelionių, išskyrus #703D, kainose įskaitoma bilietis į Festivalio programas, tris pamaitinimus kasdieną, pusryčius, pietus ir miesto apžiūrėjimą West Berlyne ir Helsinkyje, pervežimą ir asmeninį BALTIC TOURS palydovo patarnavimą visoje kelionėje.

Smulkesnėms informacijoms ir brošiūrai, kreipkitės į
BALTIC TOURS • 77 Oak St., Suite 4 • Newton, MA 02164
Tel. 617/965-8080 • Fax 617-332-7781

"ATGIMIMO" prenumeratoriams užsienyje

Pranešame, kad mūsų savaitraštį,
kurį siuntinėsimė oro paštu,
galima užsisakyti
nuo bet kurio mėnesio.
Kaina 35 JAV dol. arba
40 Kanados dol.,
arba kita valiuta metams.
Čekius siųskite:
A.ŠILEIKAI "ATGIMIMAS"
11 MorningSide Ave.
Toronto, Ontario, Canada
M 6S 1C1

LIETUVA XIX AMŽIUJE

Balys Gražulis

Taip pavadintą Vinco Trumpos istorinių studijų rinkinį pernai išleido Algimanto Mackaus Knygų Leidimo Fondas. Visi šioje knygoje patalpinti straipsniai buvo spausdinti lietuvių kultūros žurnaluose ar moksliniuose veikaluose. Dauguma Metmenyse. Visi drauge sudaro darnų istorinį–publicistinį veikalą, vertą didesnio skaitytojų dėmesio. Jame gi jieškoma tautos sąmoningumo ištakų ir svarstoma jo raida, veikiama nedraugiškų kaimynų. Kalbama apie lietuvių tautai lemtingą amžių, kuriame prasidėjo tautos atgimimas su brandinės valstybingumo mintimi. Jame yra ir mūsų literatūros bei žurnalistikos–publicistikos pradai. Todėl tėvynės ateitimi besisielojančiam skaitytojui būtina atsigręžti į XIX amžių ir jame pasidairyti, peržvelgti konfliktų su kaimynais priežastis, nes jos ir ateityje mūsų tautą tyko. Tik iš mokyklos vadovėlių ir Lietuvių Enciklopedijos XIX amžiaus Lietuvą pažįstantieji gal net nustebs šioje knygoje ją kitokią radę. Aišku, kad čia nėra pilna XIX amžiaus Lietuvos istorija. Tai tik pasirinktinių problemų intriguojantis svarstymas. Ir pats V. Trumpa knygos pirmąją, pagrindinę dalį pavadino: "Metmenys XIX amžiaus Lietuvos istorijai".

Šios dalies pirmajame straipsnyje V. Trumpa iškelia XIX amžiaus paradoksus. Peržvelgia "...kaip laisvės idėja išvirto į ligi tol negirdėtą terorą, kaip to amžiaus tautų pavasario idėja išsigimė į žvėrišką nacionalizmą ir nesibai giančius karus, pagaliau socialinės revoliucijos idėja visiškai, bent kol kas, neišlygino socialinių ir ekonominių skirtumų, o, priešingai, juos dar paaštrino, vienus padarydama vergais, o kitus tų vergų prižiūrėtojais". Kalba apie tai, kaip tautų atbudimas pavirto tautinių valstybių fanatizmu ir kaip tautų išsilaisvinimo idėja pasinaudojo ir tebesinaudoja imperialistai. Čia pamatome, kad XIX amžius buvo svarbus ne vien lietuvių tautai, jog jame skelbtos idėjos sugriovė "senąjį" pasaulį, daug žadėjo, bet žmogui nieko nedavė, tik dar labiau jį pavergė.

Svarstydamas XIX amžiaus Lietuvos problemas V. Trumpa stabteli ties trimis svarbiausiomis. Po eilės nepasisekusių sukilimų prieš rusus nusilpnėjęs Lietuvos vadovaujantis politinis sluoksnis sudarė sąlygas tautoje

reikštis naujoms jėgoms ir iškėlė naujas problemas. Svarbiausia, žinoma, išsilaisvinimo problema. Ne senoji, unijinė, o grynai tautinio išsilaisvinimo problema. Antroji, tai valstiečių gerbūvio pagerinimas. Šioji problema atstino laisvės siekio įtampą ir skaldė Lietuvos visuomenę į du priešiškus frontus–liberalizmo ir obskurantizmo. Ir trečioji – tautybės problema. V. Trumpa sako: "Tautybė ir tauta buvo tas naujas veiksnys XIX amžiaus istorijoje, kurio beveik visiškai nepažino ankstesnieji amžiai." Ir dar: "Pati lietuvių sąvoka XIX a. būvyje išgyveno labai reikšmingą evoliuciją. Nuo lietuvių sampratos, kokią turėjo T. Kosciuszka ar A. Mickevičius, ligi Basanavičiaus ir Kudirkos lietuvių sampratos buvo didelis skirtumas. XIX a. Lietuvos istoriko vienas svarbiausių uždavinių ir yra atsekti, kaip iš gente Lituanus natione Palonus išsivystė tautinio atgimimo lietuvis, kuris 1905 ir ypač 1918 m. išdrįs tarti savo galingą žodį, nebijodamas sueiti konfliktą beveik su visais kaimynais."

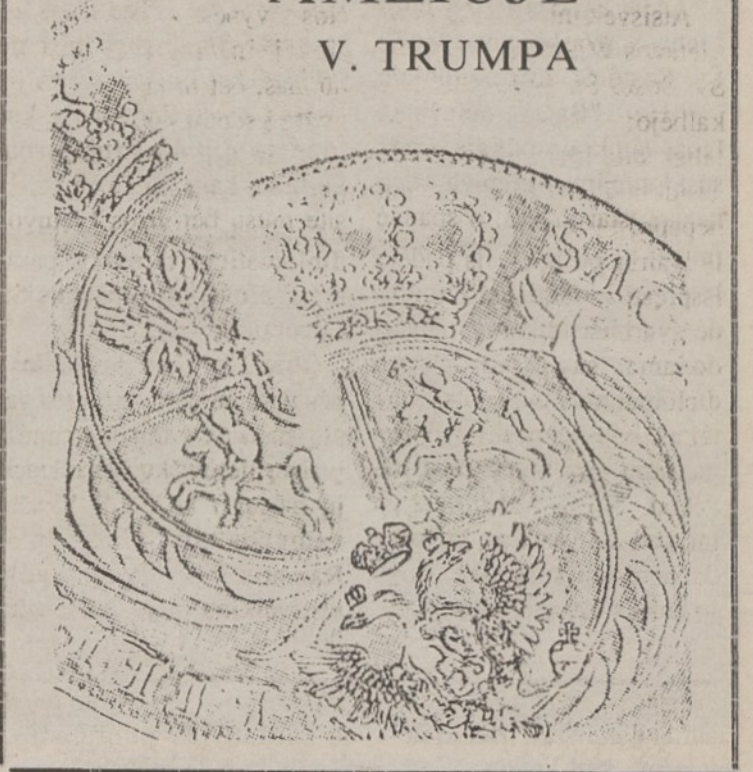
Skyriuje, "Lietuvos XIX amžiaus modelio beiėskant", V. Trumpa sako, kad to amžiaus nacionalizmas buvo vadinamas lingvistiniu nacionalizmu, nes jis rėmėsi savo kalba ir todėl "Kalbos klausimo nekeliant, neįmanoma būtų atskirti savojo lietuviško XIX a. istorijos modelio nuo lenkiško, kurį ir pasirinko dauguma mūsų istorijos vadovėlių autorių." Toliau jis samprotuoja, kad nauja Lietuvos valstybė neturėjo nieko bendro su didžiųjų kunigaikščių ar unijine Lietuva. Tai buvo visiškai naujas produktas. Aiškina, kodėl ir pati tauta buvo nebe ta, o visiškai nauja, tautinio sąjūdžio kurstoma susiformavusi XIX a. Skamba lyg koks paradoksas, kad "Tame tautos formacijos procese, kuris buvo pagrindinis Lietuvos XIX a. istorijos faktas, Rusijos vaidmuo nebuvo vien tik neigiamas, kaip daug kas galvoja. Dažnai atsitiktinai, o kartais ir sąmoningai Rusija prisidėjo prie tos formacijos, ne tik kovodama su lenkų įtaka Lietuvoje, bet ir tiesiogiai palaikydamą lietuvių (žemaičių) gimines, kai dar apie tautą per anksti buvo kalbėti."

Labai įdomus, tiesiog intriguojantis, straipsnis "Kovotojai ir kolaborantai". Čia svarstoma ir šiandien aktuali problema–kaip laikytis prie-

šui kraštą okupavus? Kada žmogus yra naudingesnis savo tautai, ar tada kai jis kovotojas, ar tada kai jis kolaborantas? Juk tas pats žmogus įvairiais momentais gali būti ir vienu ir kitu. V. Trumpa kalba apie XIX a. žmones, bet tą patį galima pritaikyti ir dabarčiai. V. Trumpa mini kunigaikštį Adomą Jurgį Čartorskį, artimą caro Aleksandro I draugą. Jis 1804–1806 m. Rusijos imperijos užsienio reikalų ministras, Vilniaus universiteto kuratorius, vėliau, 1830 m. sukilimo metu, lenkų vyriausybės premjeras. "Kas jis buvo: laisvės kovotojas ar išdavikas? Vienas vienu–kitas kitu? Kada jis daugiau nusipelnė lenkų tautai..?", sakykim, Lenkijos Lietuvos valstybei. Tokiais buvo Žemaičių magnatas Mykolas Kleopas Oginskis, laisvės kovotojas ir imperijos senatorius, Tadas Kosciuszka, siuntęs auką caro Aleksandro I triumfo arkai Varšuvoje patatyti ir kiti. Kad ir Simonas Daukantas, nedalyvavęs studentų veikloje, nei 1831 m. sukilime, bet uoliai dirbęs imperijos įstaigose. Kad ir Vyskupas Motiejus Valančius, draudęs kunigams sukilime dalyvauti. Kada jie buvo savo tautai naudingesni: ar tada kai rašė tautai didelės reikšmės turėjusius veikalus, ar kai kolaboravo su okupanto administracija? Tą patį galėtumėm klausiti ir apie nevieną dabartinę Lietuvos atgimime besidarbuojantį lietuvių. Galėtumėm paklausti ir pačius save. Kur yra pasipriešinimo ir kolaboravimo riba? Ir kaip su išlikimo problema? Verta susimąstyti.

Vienas iš pačių įdomiausių straipsnių yra "Spaudos draudimas Rusijos akimis. Žinojom ir nemažai skaitėm apie draudimą lietuviams spausdinti ir skaityti raštus lotyniškais rašmenimis ir priedavta lietuviams brukamą rusišką raidyną. Tačiau nevisai žinojom ko tuo draudimu Rusija siekė ir kaip ji pati į tą reikalą žiūrėjo. Tik dabar, Lietuvoje paskelbus archyvinis dokumentus, susijusius su spaudos draudimu, visa tai pradeda aiškėti. Apie tai šiame straipsnyje V. Trumpa ir kalba.

Pasirodo tai buvo daroma norint lietuvius atskirti nuo lenkų ir sumažinti lenkišką įtaką Lietuvoje. Jiems atrodė, kad tereikia išstumti lenkų kalbą iš lietuviškų mokyklų ir įvesti rusų kalbą. Pasiūlyti vietoj lotyniniško–lenkiško raidyno savąjį ("graždan-

LIETUVA
XIX
AMŽIUJE
V. TRUMPA

ką") ir lietuvių nukris jiems į sterblę. Straipsnyje kalbama apie tai, kaip geranoriška akcija atnešė netikėtus, priešingus vaisius. Iš tikrųjų, spaudos draudimas tik paaštrino lietuvių–rusų konfliktą. O gal jį net ir sukūrė. Jeigu anksčiau iš lietuvių pusės veikė tik dvarininkija, tai dabar į jį įsijungė visi lietuvių tautos sluoksniai. Kova dėl lotyniško raidyno ir savos kalbos žadino tautinę sąmonę, skatino priešinimasi lenkiškajai ekspansijai ir galutinai užgesino iki tol dar rusenanti lietuvių–lenkų unijos nuodėgulus. Kad ir kaip paradoksaliai beatrodytų, suprantu, kad spaudos draudimas, tas barbariškas aktas, Lietuvai į gerą išėjo–padėjo susiformuoti patrijotiškai demokratiškai tautai ir nepriklausomybės idėjai subręsti. Be spaudos draudimo tas procesas būtų daug ilgiau užtrukęs.

Tautinio identiteto procese plito apšvieta, o su ja ir spauda. Daugėjo periodiniai leidiniai, stiprėjo jų turinys, brendė žurnalistika, ypač publicistika, literatūra. Spaudos raida svarstoma studijoje "I platesnius horizontus".

Paskutiniame pirmos dalies straipsnyje–"Lietuvos nepriklausomybės idėja"–V. Trumpa jieško Lietuvos nepriklausomybės idėjos versmių. Susikūrus Lietuvos valstybei daugelis jos pranašais skelbėsi. V. Trumpa neabejoja, kad Simoną Daukantą galima pavadinti tikroju naujosios Lietuvos pradininku. Tam jis ir įrodymų pateikia. Jonas Šliūpas, sako V. Trumpa, "pirmasis iškėlė politinės

Lietuvos nepriklausomybės idėją". Netrukus Povilas Višinskis jau aiškiai apibrėžė tos idėjos tikslus: "Neprigulminga Lietuva, nusikračiusi nuo svetimųjų ir savų despotų".

Antroje knygos dalyje–"XIX amžiaus kultūros veikėjų apybraižos"–randame senojo Vilniaus paveikslą, Stanislovo Moravskio atsiminimuose, Simono Daukanto, Motiejaus Valančiaus ir Juozo Tumo–Vaižganto veiklos apmąstymus, bei rašinį, "Hilferdingas ir tolimos paralelės". Man manosi, jog pastarasis straipsnis būtų geriau rikiavęsis prie pirmosios dalies straipsnio apie spaudos draudimą. Jame be paralelės apie J.A.V. pilietinį karą ir sukilimo malšinimą Lietuvoje, kalbama, kad buvo Rusijoje inteligentų, kaip akademikas Aleksandras Hilferdingas, siūlęs "atverti lietuviams duris į lietuviškas mokyklas", nepritariančių caro administracijos vykdomam spaudos draudimui. Taip pat pirmosios dalies "Šubravcai ir Vilniaus universitetas" (šubravcai, gal lietuviškai sakytumėm–padaužos), galėtų glaustis prie straipsnio apie Moravskio atsiminimus antroje dalyje. Dėl to jo ten ir nepaminėjau. Juk abiejuose kalbama apie tą patį senąjį Vilnių ir jo universitetą.

Apie Simoną Daukantą V. Trumpa rašo su aiškia meile savo tolimam kolegai. Sako, kad Daukantas rašė ne savo laiko žmonėms, o Naujajai Lietuvai, dėl to buvo visuotiniai savo bendralikių nesu-

(Nukelta į 6 psl.)

Lietuva XIX amžiuje...

(Atkelta iš 5 psl.)

prastas. Rašydamas (1965 m.) apie Daukantą V. Trumpa neiškenčia išreikšti ir savo nusivylimo lietuviškąja visuo-
mene. Simono Daukanto mirties šimtoji sukaktis 1964 m. sutapo su Kristijono Donelaičio 250-ja gimimo sukaktimi. Tie metai buvo paskelbti Donelaičio metais ir ta sukaktis buvo iškilmingai minima, o daukantiškoji praėjo vos prisiminta. Visai teisingai pastebėta. Aišku, kad Donelaitį visi ir visada gerbė, jo metais žavėjosi, bet jo įtaka lietuvių literatūrai buvo minima. Tuo tarpu Daukanto, to lietuvių tautos laisvės idėjos įžiebėjo įtaka aušrininkams buvo milžiniška. Jis įtaigojo istorikus iki šių dienų. V. Trumpa, gerokai nusivylęs, primena: "Taigi mirusio Daukanto paminėjimas iš mūsų pusės visiškai sutampa su gyvo Daukanto savo vienalaikių pamišimu. Iš tikrųjų Daukantas savo vienalaikių buvo žiauriai pamištas. Dėl to nenuostabu, kad kelionę į paskutinio poilsio vietą Papilėje palydėjo vos keletas kaimiečių". Ir jau sarkastiškai drožia: "Tad gal ir neverta iš viso Simonas Daukantas prisiminti šiandien po šimto metų nuo jo mirties? Kad Lietuvoje buvo daug lengviau iškilmingai švęsti Kristijono Donelaičio sukaktį negu Simono Daukanto. Jis per daug lietuviškas, jis per daug mylėjo laisvę ir tiesą". Atrodo, kad būta kažkokio samokslas Daukantą ignoruoti. Okupuotoj Lietuvoj tikriausiai taip ir buvo. Bet čia, išeivijoje? Deja, taip Daukantui nutiko. Tačiau ne dėl suokalbčio, o, paprasčiausiai, todėl, kad yra žmonių kurie ir numirę nelaimingi. Tokiu žmogum buvo, kaip citatos rodo, Simonas Daukantas.

Aną dieną televizijos programoje kaip tik šis fenomenas buvo viename pasikalbėjime aptartas. Buvo stebimasi, kad yra žmonių neką tenuveikusių, net nežinia ką dirbančių, bet jie yra "personalitys"—asmenybės. Juos mini spauda, jie kviečiami svečiais į televizijos programas, o kiti, žymiai daugiau nuveikę ir dar plūstantieji, nepastebimi. Tą rastumėm ir lietuviškoje aplinkoje pasižvalę. Ir niekas negali pasakyti kodėl taip yra.

Apie Motiejų Valančių V. Trumpa kalba apie "mokyta ir protingą žemaitį", gerą vyskupą, darbštų žmogų, realistą, vieną iš mūsų grožinės literatūros pradininkų. Jo elgėsi 1863 m. sukilimo metu pateisina ir jam dėl to metamus priekaištus atremia.

Juožą Tumą-Vaižgantą V. Trumpa pristato ne tą įprastą, geraširdį, atlaidų deimančiu-

kų jieskotoją, bet gyvenimo kritiką, maištininką, "mokėjusį pasakyti aštrų žodį tiesiai ir atvirai, nepabūgusio nei didžiausių savo laiko galiūnų, nei Smetonos su Voldemaru, nei arkivyskupo Skvirecko su visa bažnyčios hierarchija, ypač nemėgusio viso to kas visiems atrodė taip populiariau, nemėgusio mados, establišmento, tvarkos ir istatymo".

Trečioje knygos dalyje patalpinta studija—Iš Vinco Kapuko revoliucinės ir kultūrinės veiklos 1903–1911 m.

Apie Kapsuką verčia skaičiuoti smalsumas, noras suvokti: kaip uolus tautinis veikėjas galėjo išvirsti savo tautos priešu? Deja, V. Trumpa iki to persivertimo net neprieina, kalba tik apie Kapsuką—veiklų lietuvių kultūros darbuotoją ir revoliucionierių, koku jis iš laiškų, rašytų Jurgiui Šauliui, atrodo.

Istorikas Vincas Trumpa yra drauge ir išskirtinio talento žurnalistas—publicistas. Tai įtaigoja jo mokslinių raštų stilių kalba. Ir gal dėl to jo stilius yra sruvenantis, jausmus, kalba žodinga, kartais net spalvinga, bet apvalyta nuo sunkiasvorių akademinių žodžių. Gražus pavyzdys kaip galima rimtus dalykus paprastai, suprantamai, aptarti, su minimumu tarptautinių žodžių apseiti. Gal tik dėl šių savybių jo istorines ministudijas vadina istorine publicistika.

Dabar madinga savo giminės šaknų jieskoti. Jų jiesko, praeityje knisiasi, individai ir tautos. Vertėtų ir mums savo tautiškumo šaknų pajieskoti. V. Trumpos knyga padės jas lengviau surasti.

Vincas Trumpa. Lietuva XIX amžiuje. Išleido Algimanto Mackaus knygu Leidimo Fondas. Fondo adresas: Gintautas Vėžys, 7338 S. Sakramento Ave., Chicago, IL 60629. Kaina 12 dol.

Skaitykit ir platinkit
D I R V A

Tėviškės Žiburių bendradarbis Stasys Dalius (dešinėje), pernai lankydamasis Australijoje, Sydnėjaus mieste, susitiko su Dirvos bendradarbiu Antanu Laukaičiu.

AUSTRALIJOS LIETUVIAI

Antanas Laukaitis

Pavykęs Baltų simpoziumas

Lapkričio mėn. pabaigoje sostinėje Canberroje įvyko Australijos Pabaltiečių Dienos, kurios kiekvienais metais jau vyksta nuo 1984-ųjų metų. Šių dienų metu yra rengiami įvairūs pabaltiečių subuvimai, pasitarimai ir, svarbiausiu punktu, yra vis daugiau ir daugiau surišama su paskirais vyriausybės, parlamento ir opozicijos politikais. Šie, jau dabar išsivystę šilti ryšiai su australais politikais, leidžia praveisti daug reikšmingų Pabaltijo kraštams nutarimų ir gaunant didelį politikų pritarimą.

Šių metų Pabaltiečių dienos Canberroje ir vėliau vykęs savaitgalio simpoziumas Sydnėjaus universitete, buvo ypatingai reikšmingas, nes dalyvavo Pabaltijo kraštų Sąjūdžio ir Liaudies Fronto atstovai. Lietuvą atstovavo prof. K. Antanavičius, vėliau atvykęs iš Amerikos prof. A. Buračas, "Gimtojo Krašto" redaktorius A. Čekuolis ir rašytojas St. Kašauskas. Latviją atstovavo Liaudies Fronto lyderis D. Ivans ir Estiją istorikas T. Kelam.

Sostinėje suvažiavimas prasidėjo Lietuvių Klube, kur kiekvienas atstovas padarė pranešimus anglų kalba ir vėliau tautinėms grupėms išsiskirsčius, buvo duoti pranešimai savomis kalbomis. Prof. K. Antanavičius labai plačiai pranešė apie dabartinę politinę ir ekonominę padėtį Lietuvoje ir daromus darbus atgauti Nepriklausomybei.

Šio suvažiavimo metu Australijos vyriausybės ir parlamento paskiri nariai priėmė atstovus iš Pabaltijo, pažadant, kiek jiems yra įmanoma, padėti visoms Pabaltijo valstybėms. Iš vyriausybės narių delegatus priėmė: Teisingumo ministeris, Ministras pirmininkas, Senato pirmininkas ir opozicijos lyderis senate, Opozicijos lyderis, National partijos pirmi-

ninkas ir paskiri senatoriai. Tačiau svarbiausias susitikimas buvo su Australijos ministru pirmininku R.Hawke kuris su visais Pabaltiečių atstovais plačiai aptarė dabartinę padėtį, esančią tuose kraštuose. Jis ypatingai domėjosi tuo ir žadėjo padėti ekonominės ir politinės sunkumuose. Lietuvos atstovas prof. K. Antanavičius perdavė ministrui pirmininkui Sąjūdžio Seimo Tarybos pirmininko prof. V. Lansbergio laišką. Australijos lietuvių šiame suvažiavime atstovavo Krašto V-bos pirmininkas J. Maksvytis, Canberros Baltų Tarybos pirmininkas J. Kovalskis, Australijos Baltų Tarybos vicepirmininkas V. Patašius, A. Stepanienė ir kt.

Po visų dieninių posėdžių sostinės Parlamento rūmuose įvyko iškilminga uždarymo vakarienė, kurioje dalyvavo 34 parlamentarai ir 34 pabaltiečiai. Vakara pravedė Australijos Pabaltiečių pirmininkas latvis advokatas A. Mednis, kalbant ir pabaltiečius sveikinant vyriausybės ir parlamento vadovams. Svečių ir Pabaltijo vardu padėkos žodį tarė prof. K. Antanavičius, išreikšdamas padėką Australijos vyriausybei ir australams už tuos šiltus žodžius Pabaltijo kraštams.

Pabaltijo simpoziumas Sydnėjaus universitete vyko lapkričio pabaigoje ir tęsėsi visą savaitgalį, paskaitas ir pranešimus skaitant anglų kalba. Šis simpoziumas susilaukė didelio susidomėjimo iš australų visuomenės, dalyvaujant dideliui skaičiui akademikų, spaudos žmonių ir duodant aprašymus spaudoje bei parodant televizijoje. Po simpoziumo prof. K. Antanavičius davė platų ir įdomų pranešimą Sydnėjaus Lietuvių Klube, kur susirinkę keli šimtai sydnėjiškių turėjo labai įdomų su profesorium pasikalbėjimą, išgirdami net ir spaudoje nepasirodantių dabartinių naujienų Lietuvoje.

Sausio pradžioje Lietuvių Klube buvo padaryta svečiams iš Lietuvos prof. K. Antanavičiui ir A. Buračiui, bei "Gimtojo Krašto" redaktoriui A. Čekuoliui išleistuvės, dalyvaujant Sydnėjaus bendruomenės, kultūriniais ir spaudos atstovams. Savo kalbose visi Lietuvos atstovai buvo patenkinti, radę ir tolimoje Australijoje gyvą lietuvišką veiklą ir artimus santykius su Australijos politikais, kurie pažadėjo ir pagalbą Lietuvai. Praleistos kelios savaitės Australijoje visus šiuos žymiuosius Sąjūdžio atstovus padarė ir labai artimus mūsų Australijos lietuvių draugus,

randant ne tik bendrą kalbą, bet ir tikrą brolišką draugystę.

Ir Mes Sulaukėme Teatro.

Pirmą kartą į Australiją atsilankė Lietuvos Folklorinis Teatras ir su savo pasirodymais buvo Brisbanėje, Sydnėje ir Melbourne. Šis teatras, vadovaujamas Povilo ir Dalios Mataičių buvo pats pirmasis grupinis pasirodymas Australijoje. Sydnėje jis davė du koncertus ir abiejuose, daugiausiai lietuvių, dalyvavo po apie 400 žmonių. Tai buvo tikrai puikus pasirodymas, atliktas profesionalių dainininkų, muzikantų, šokėjų ir artistų. Pirmoje dalyje buvo pavaizduota mūsų tautos senovė, jos dainos, šokiai ir paskiri papročių vaidai. Ypatingai žiūrovus stebino sutartinės dainos, senovinių instrumentų muzika ir gražūs drabužiai. Antroje dalyje jau buvo pavaizduota vėlesni Lietuvos paskirų vietovių gyvenimo, muzikos vaidai, kur dar ne vienas vyresnis asmuo prisiminė ir savo jaunystę Lietuvoje. Visos dainos, šokiai, atliekama kaimo kapelos muzika ir visas teatro pasirodymas buvo labai gerai ir gražiai profesionaliniai atliktas, todėl nenuostabu, kad, kur tik teatras pasirodė, jis sulaukė, net ir iš sveitintųjų, labai didelio pasisekimo ir aplođismentų.

Lietuvių Klube Sydnėje buvo surengta bendra svečiams vakarienė, kur su 300 sydnėjiškių svečiai dainavo, draugavo ir išsiskyrė pasilikdami artimais bičiuliais. Nuoširdus ačiū visam teatrui už tokią puikią programą.

● **Kelionė laivu iš Los Angeles į Meksiką!** Lietuvių grupė organizuojama ateinančioms metams, kovo 3-10 d. Registracija vyksta šiuo metu. Kelionę organizuoja **Vida Jonušienė, Amber Travel Service, 11745 Southwest Hwy., Palos Heights, IL 60453, tel. 708-448-7420.**

OPPORTUNITY FOR SCREW MACHINE OPERATORS Be able to set up. Brown & Sharpe Experienced only Blue Cross, Vacation & Pension Plan MOODY MACHINE PRODUCTS, INC. 141 Carolina Ave. • Providence, RI 02905 Tel. (401) 941-5130

(40-53)

JOURNEYMEN OR 1ST CLASS W & S TURRET LATHE OPERATORS MUST DO OWN SET UPS. OVERTIME STEADY WORK & BENEFITS NOVA MACHINE PRODUCTS 18685 Sheldon Road Middleburgh Hts., Ohio 44130 216 - 267 - 3200

(41-50)

ATTENTION - GOVERNMENT HOMES FROM \$1 (U-repair). Delinquent tax property. Repossessions. Call 1-602-838-8885 Ext. GH 1753

(47-49)

Vaclovo Daunoro koncertas

Bostone Stasys Santvaras

Gėrio ir Grožio tebejieškom, Gėrio ir Grožio tebesam pasiilgę. Pastaruoju metu esam pasiilgę ypačiai to Gėrio ir Grožio, kurį baisios priespaudos, baisaus teroro sąlygomis pajėgė išugdyti lietuvių tauta. Deja, ne visi Lietuvos meninkai ir meno sambūriai Bostoną aplanko. Vieni dėl kurių nors priežasčių patys mus aplenkia, kitų, dažniausiai dėl laiko stokos, mes patys nepajėgiame pasikviesti. Aišku, tokius įvykius reikia įrašyti į mūsų salos kultūrinių nuostolių knygą.

Bet štai po dešimties metų pas mus sugrįžo operos solistas Vaclovas Daunoras, dar neseniai su prof. Lukšiene ir akademiku Juozu Bulavu nešęs Lietuvos trispalvę į Gedimino pilies bokštą Vilniuje (visi trys – Sąjūdžio iniciatyvinės grupės nariai). Sugrįžo ne vienas. Su juo drauge į Bostoną atvyko pianistas-akompaniatorius Robertas Bekionis ir Jaunimo teatro aktorius Algirdas Grašys, sa vaimingo humoro meistras.

Gruodžio 17 d. 3 val. po pietų So. Bostono Lietuvių piliečių d-jos salėje, laukiamų ir pasiilgtų svečių koncertą surengė Lietuvių fondo igaliojiniai Mass. valstijoje J. Bačanskas, dr. E. Jansonas ir P. Viščinis, visi trys idėję nemažai darbo, kad renginys būtų sėkmingas. Petras Viščinis koncertą pradėjo trumpu žodžiu, o jį baigė reikšmingom pastabom apie Lietuvių fondą, jo tikslą ir reikšmę mūsų visuomeniniame gyvenime. Iš tikro, jeigu mes, lietuviai, apie tą fondą rimčiau pagalvotumėm, šiandien jis galėtų turėti ne puspenkto milijono dolerių, o mažiausiai dešimt milijonų, nes jo tikslai yra skaidrūs kaip krištolai – parama mūsų švietimui ir tautinės kultūros ugdymui išeivijoje, o Fondo pagrindinis kapitalas – nepriklausomai Lietuvai.

Vaclovas Daunoras, Žagarės žemaitis, savo programą pradėjo italų kalba. Pirmoje koncerto dalyje, kurią Bostono lietuviai pasitiko audringais plojimais, jis padainavo G.F. Handelio Dignare, A. Scarlatti O cessate di piagarmi, L. Luzzi Ave Maria ir G. Verdi Pilypo ariją iš op. "Don Carlo". Kaip regim, tai jau seni muzikinės klasikos dalykai, bet visi jie yra sunkūs ir sudėtingi kūriniai, kuriuos tobulai įveikti tegali tik igudęs ir talentingas dainininkas. Čia vienas iš egzaminų – italų kalba, kuri solisto lūpose buvo pavyzdinga. Antrąją savo koncerto dalį V. Dauno-

ras skyrė kompozitorių harmonizuotom liet. liaudies dainom – padainavo Vyt. Klovos Rūta žalių, J. Tallat-Kelpšos baladę Už aukštųjų kalnelių ir Žalioj lankelelėj, Pr. Tamošaičio Užaugo berželis ir L. Abariaus satyrinę Dėdės Jono polką. Trečiojoje koncerto dalyje mūsų svečias padainavo St. Šimkaus Kur bakūžė samanota (žodžiai Pr. Vaičiūčio; nuostabi toji daina, turbūt jau 80 metų dainininkų ir klausytojų labai mėgiama) ir A. Raundonikio plačių frazių patriotinę dainą Kur balti keliai (žodžiai Vyt. Barausko).

Kaip skambėjo, koki įspūdį darė V. Daunoro dainavimas? Visų pirma – tai didelių Operos teatrų balsas, giliai įsisąmonintos muzikinės kultūros dainininkas, puikus tasai jo bel canto (dailusis dainavimas), jautrus ir skambus jo dainuojamas žodis. Kai prieš 10-tį metų V. Daunoras lankėsi JAV girdėjom, kad juo rimtai buvo susidomėjusi New York City Opera ir Chicago Lyric Opera. Taigi jau anuomet Lietuvos operos teatro solistas buvo įkopus į tikrai pasigėrėtinas operinio dainavimo aukštumas. Tiesa, labai sunku pasakyti, kada tas ar kitas menininkas pasiekia brandos viršūnę. V. Daunoro koncertas Bostone šaukte šaukė, kad šiuo metu jis yra savo meno aukštybėse. Kai jis išeina į sceną – nereikia dėl jo drebėti. V. Daunoras savo galingą balsą valdo meistriškai – žėri aukštumos, žėri vidurinės balso tarpas, žėri ir žemieji tonai. Rūpestingai

paruoštas, apdailintas, dažnu atveju turintis savaimingą daunorišką interpretaciją kiekvienas jo dainuojamas kūrinys. Štai tik vienas pavyzdėlis: daugumas dainininkų gana populiarią J. Tallat-Kelpšos dainą Žalioj lankelelėj dainuoja lėtoku tempu (presto moderato), o V. Daunoras tą dainą įpynė į itin greitą ritmą. Lyg atradusi savo tikrąją išraišką, daina atjaunėjo, klausytojų tarpe sukėlė džiaugsmo bangą – visiems tai buvo maloni naujiena. Tą patį būtų galima pasakyti beveik apie kiekvieną V. Daunoro dainuotą dalyką. Vienu žodžiu, jo koncertas Bostone – tai tikra dailiojo dainavimo puota. Tegu mūsų iškiliajam bosui V. Daunorui atsiveria (tiesa, nelengvai atsiveriantys) pasaulinių operos teatrų vartai!..

Pianistas Robertas Bekionis, garsios ir vėl garsėjančios Kernavės apylinkių vyras, ne tik lydėjo V. Daunoro dainavimą, bet ir pats vienas paskambino Fr. Liszto Miserere, parafrazę G. Verdi op. "Trubadūro" temomis. Nors mes Bostone savo namuose koncertinio rojalio neturime, bet R. Bekionis, ir tą dėžę naudodamas, įrodė, kad jis yra aukšto meninio lygmens pianistas, kaip seniau žmonės sakydavo, turintis "deimantinę skambinimo techniką". Aną kartą, kai jis koncertavo New York'e, "New York Times" kritikas Horowitz taip apie jį pasakė: "Robertas Bekionis, p. Daunoro skrupulingas akompaniatorius, į koncertą įjungė savo reikšmingą įna-

Vilniaus operos solistas Vaclovas Daunoras

J. Tamulaičio nuotr.

šą". R. Bekionio įnašas ir čia aptariamą koncertą buvo tikrai gražus ir vertingas.

Pagarsėjęsio Lietuvos Jaunimo teatro aktorius Algirdas Grašys, kilęs iš Grašių kaimo, Utenos apskr., rimtos muzikos koncerto klausytojus perkėlė į satyros ir humoro marios. Koncerto programoje apie jį rado me tokių žinių: akt. A. Grašys iki šiol "yra sukūręs apie 70 įvairaus charakterio vaidmenų. Dabar visoje Lietuvoje žinomas kaip linksmy savo sukurtų kompozicijų skaitovas, poringų porintojas, rytų aukštaičių kalbos, liaudies humoro ir išminties garsintojas".

Pirmojoje koncerto dalyje akt. Algirdas Grašys, tarsi atkurdamas paties poeto skaitymą, išraiškiai ir jautriai padeklamavo Antano Miškinio dar prieš karą sukurto eilėraštį "Lietuvai". Aišku, tai nebuvo humoras.

Antroje dalyje, kai V. Daunoras padainavo humoristinę Dėdės Jono polką, dramaturgus išėjo į sceną solisto uždegtos šypsenos paversti į garsų ir smagų kvatojimą.

Iš tikro akt. A. Grašio satyra ir humoras išeivijos lietuviams yra nauji ir negirdėti pasakojimai, kupini grakštaus sąmojo. Ypačiai įdomus ir savaimingas yra mūsų liaudies humoras ir jos išmintis, tie dūko pasiūpymai iš suvalkiečio, suvalkiečio priekabės prie aukštaičio, o aukštaičio – prie žemaičio! Pasiklausius tų dailiai ir subtiliai pasakojamų humoro gabalėlių, galima nedvejojant tarti, kad A.

Grašys yra lietuviškasis Bob Hope.

Po koncerto op. solistą V. Daunorą, pianistą R. Bekionį ir A. Grašį gausus Bostono lietuvių pulkas pagerbė spontanišku atsistojimu, ilgais ir karštais plojimais, grakščios mūsų merginos juos padabino gėlėmis, mes visi nuoširdžiausiai linkėjome, kad jie širdžių šilimos susilauktų visur, kur tik bus surengti jų koncertai, o gal ir ... anapus mūsų "deimantinių langelių".

FLORIDOJE PERKANT AR PARDUODANT

namus Fort Lauderdale ir Atlanto apylinkėse, kreipkitės pas EDMUNDĄ ČEPĄ. Dienos metu ar vakarais – skambinkite

(305) 943 - 0946

Century 21, Choice Realty

AIRCRAFT AVIONICS

Great oppty. for mgr. & head tech w/extensive bench work on general aviation mav/com systems. FCC License required. Must be able to obtain Airman's Certificate. Pay \$13.00 and up, good company benefits.

Send resume and references to:

PEGASUS MAINTENANCE COMP.

4503 N. MAIN LOC NO. 19
FORT WORTH,
TEXAS 76106
ATTN: DAN K. WILSON

Po Lietuvių Fondo koncerto 1989 m. gruodžio 17 d. Bostone, programos atlikėjai - pianistas Robertas Bekionis, aktorius Algirdas Grašys ir solistas Vaclovas Daunoras dėkoja publikai, kuri juos taip šiltai priėmė ir net du kartus pagerbė atsistojimu.

Lilijos Kulbienės nuotr.

Plastics FOREMAN
Modern, automated thermoplastics injection molder, located in the W. suburbs, is looking for a general foreman/superintendent. An aggressive hands-on manager that is fully versed in molding, capable to trouble-shoot and fine tune jobs and assisting in automation, etc. Good salary and benefits. Minimum 5 years experience. Send resume to: WISE-HAMLIN-PLASTICS P.O. Box 70 St. Charles, IL. 60174

Kur Rytai susitinka su vakarais...

(10)

Henrikas Stasas

Važiavome gražiu topolais nusodintu keliu, kur abeiose kelių pusėse noko javai, žydėjo aguonų ir saulėgrąžų laukai. Toliau nuo kelio, kaip pilki debesys stovėjo senų alyvmedžiai sidabriniais lapais už kurių švietė raudoni sodybų stogai ir vietomis aukštai iškilę balti mečetės minaretai. Pravažiavome miestelį, kuris įdomus savo statyba siekiančią nuo viduramžių iki modernių laikų. Iš tolo buvo matyti garsi tos vietos tvirtovė, kurios smiltainių sienos saulėje švitėjo šilta medaus spalva. Kiek pavaižiavus, tarp sidabrinų alyvmedžių buvo matomos arkos ir pusiau nuskeltos kolonos buvusios šv. Jono bazilikos ir Artemis šventyklos griuvėsiai. Sakoma, kad Aleksandras Didysis buvo pasiūlęs šventyklą atstatyti, bet su sąlyga, jei ji bus pavadinta jo vardu. Tačiau su šiuo pasiūlymu vietiniai gyventojai nesutiko ir šventyklą niekad nebuvo atstatyta. Stebint aplinką pro autobuso langą kiekvieną akimirką vis iškildavo kokia nors antikinio pasaulio liekana, nes visos Egėjos jūros pakraštys nuo Efezo iki Izmir istorijos bėgyje buvo supintas įvairiomis civilizacijom ir kultūrom.

Šiuo keliu paskutinį kartą keliavome autobusu per Turkijos žemę. Iš Izmir į Istanbulą jau skridome turkų oro linijos lėktuvu. Iki Izmir gal ir buvo pats gražiausias kelias, nes jūros klimato gamta visuomet pilna žiedų, daug žalumos ir švaraus oro. Tokiam puikiam jūros klimato ir melsvam kalnų fone čia išsidėstęs trečiasis savo didumu Turkijos miestas Izmir (buv. Smirna).

Miestas jau buvo seniai žinomas prieš helenų kolonizaciją. Pirmieji helenai čia kūrėsi tuoj po Trojos karo apie 1200 metus pr. Kr. O apie 700 metus pr. Kr. ši vieta buvo okupuota joniečių. Miestas čia greit augo, tačiau senoji Smirna apie 610 metus pr. Kr. Lidijos karių buvo visiškai sunaikinta. Ilgai miestas neliko sugriautas ir ant jo pamatų buvo atstatyta naujoji Smirna, žinoma, graikų ir romėnų kultūros įtakoje. Nors miestas pagrinde buvo helenistinės kultūros, tačiau savo žydėjimą pasiekė romėnų laikais. Manoma, kad senoji Smirna buvusi ir Homero gimimo vieta.

Šiandien Izmir modernus miestas plačiomis gatvėmis, senų palmių alėjomis, prabangiais viešbučiais ir turtingom

parduotuvėmis. Iš plakatų buvo galima matyti, kad mieste kasmet vyksta rugpjūčio mėn. tarptautinės industrijos ir prekybos mugės bei muzikos ir teatro festivaliai.

Apsistojome čia Izmir Grand Hotel viešbutyje, kuris čia prie pat įlankos labai gražioje aplinkoje. Izmiere buvo tik vieną ir pusę dienos, todėl miestą teko pažinti gana paviršutiniškai. Puikus pajūrys su mozaikiniu šaligatviu vakarais sutraukia daugybę vietinių ir turistų. Netruksta čia ir prekyautojų, kurie siūlo pagruzdintų riešutų, kaštanų ir kukurūzų. Kiti didelėm puokštėm spalvotų balionų vaikšto ir siūlo pirkti šaukdami: "Badem, Badem! O kitoj gatvės pusėj veikia puikios kavinės, restoranai ir kitos pramogos.

Apskritai miestas labai simpatiškas, kaip ir patys turkai.

Palikę antikinių miestų griuvėsius, Kapadokijos stebuklingą gamtą ir Viduržemio bei egėjos jūrų vasarvietes, grįžome atgal į Istanbulą.

Po šios kelionės atrodė, kad Istanbulas mus savo egzotika negali nustebinti. Tačiau čia ilgiau pabuvojus, buvo taip pat gana sunku skirtis su Bizantijos ir Osmanų imperijos paliktom kultūros liekanom bei šio miesto įvairenybėmis.

Istanbulas, kaip ir Roma, išaugęs ant septynių kalvų ir istorijos bėgyje turėjęs net tris pavadinimus: Bizantija, Konstantinopolis ir Istanbulas. O jo rašytinė istorija apima net 27 šimtmečius, kurių laikotarpyje viešpatavo 97 Bizantijos imperatoriai ir 30 sultonų. Senoji Bizantija jau buvo žinoma 600 metų prieš Kristų ir, žinoma, seniai prieš Konstantiną.

Bizantijos įkūrimas žinomas tik iš mito, o apie Konstantinopolio įkūrimą yra ir užrašų davinii.

Graikų mitologijoje pasakojama, kad Dzeusas suviliojo Inacho dukterį Io ir tuo labai užrūstino Herą. Ši, pykčio ir pavydo pagauta, pavertė Io į karvę ir pavedė šimtaakiui ją saugoti. Io nepakeldama Heros keršto perplaukė sąsiaurį (kurį ji pavadino Bosforu) ir pabėgo į Egiptą. Pabėgusi su silaukė iš Dzeuso dukters, kuriai davė Keroesos vardą. O, Keroesa, susilaukusi iš Paseidono sūnaus, pavadino jį Byzu. Byzas tapo narsiu karvedžiu ir 658 m. pr. Kr., sujungęs graikų trakiečius ir megarus, įkūrė Bizantiją. Tad By-

Išlikusi Konstantinopolio tvirtovės siena.

H. Staso nuotr.

zas ir laikomas mistiniu Bizantijos įkūrėju.

Apie Konstantinopolio įkūrimą rašo žinomas keliautojas, piligrimas, rašytojas ir Rytų topografas vysk. Arculfas. Jis sako, kad Konstantinas surinkęs pakankamai pinigų ir sumobilizavęs didelę armiją darbininkų, nutarė Azijos pusėje prie Bosforo statyti miestą ir jį pavadinti savo vardu.

Tačiau pirmąją naktį darbininkams užmigęs iš stovyklos dingo visi darbo įrankiai. Darbininkai pabudę ieškojo ir surado įrankius pusiasalio iškišulyje tolokai nuo numatytos vietos kurti miestą. Tad ten kur įrankiai buvo rasti imperatorius įsakė statyti miestą ir šiais lemiančiais žodžiais kreipėsi į darbininkus: "Palikime anksčiau numatytą vietą ir statykime miestą ten, kur dieviškoji apvaizda mums nurodė".

Konstantinopolis greit išaugo į didelį miestą ir virš 1000 metų buvo Rytų Romos imperijos kultūros, ekonomijos ir karinės galybės simboliu.

Tačiau 15 amžiaus pradžioje Konstantinopolį pasiekė turkų grėsmė. Sultonas Mehmet prieš miesto vartus priartėjo su galinga armija, kuri buvo 20 kartų didesnė už mieste esančią graikų. Turkai pradėjo pulti miestą iš jūros, tačiau puolimas nepavyko, nes Bosforas buvo užtvirtas geležine grandine, kurią dabar teko matyti Istanbulo karo muziejuje. Tada sultonas įsakė laivus perkelti iki Aukso Rago sausuma. Turkai išklojo kelią rasta, ištepė juos derva ir traukė laivus iki Aukso Rago. Sultonas pasiūlė Konstantinui XI pasiduoti be mūšio, tačiau imperatorius atsakė, kad miestą priešui niekad neišduos. Tada turkai stipriom jėgom puolė miestą ir imperatorius mitydamas, kad jo kariai puolimo neatlaikys, pats išėjo į kautynių lauką. "Argi čia nėra nė vieno krikščionio, kuris

mane nužudytų!" Šiuos žodžius ištaręs krito tarp lavonų persmeigtas dviejų turkų kardų. Turkai toliau puolė miestą plėšė žudė gyventojus ir Bizantijos imperija užbaigė savo dienas.

Istanbulas šiandien yra kosmopolitinis, originalus ir pilnas kontrastų. Kontrastus čia visur sutinkame; architektūroje, transporte, žmonių religijoj bei papročiuose. Čia atominio amžiaus modernizmas pinasi kartu su praeities šimtmečiais. Šalia modernių daugiaaukščių pastatų rikiuojasi mediniai turkų namai, bizantinų laikų bažnyčios šalia Osmanų statytų mečečių. Naujausi automobiliai, tarp naštom apkrautų asilų ir tt. Visa tai suteikia miestui originalumą ir savotišką atmosferą, kuri turistus į Istanbulą traukia, kaip magnetas. Ypač istorinės liekanos sudaro didelę atrakciją. O jų čia dideli objektai, kaip granito skeveldros su graikų ir romėnų įrašais, kurių fragmentais užmiesčių gyventojai puošia savo namų aplinką.

Šalia ambicingų Teodozijos ir Justino statytų Istanbule ryškiausiai iškyla Osmanų statytos didžiosios mečetės. Šių aukšti minaretai lyg milžiniški pirštai tiesiasi į dangų, o melsvos kopulos, kaip dangaus skliautai, simbolizuoja amžinąją buveinę.

Čia aukščiausioj Istanbulo

aukštumoj, kurioj palaidoti Suleimanas Didysis ir jo garsusis architektas Sinan, išky-la ir pačios didžiausios mečetės: Ayasofia Cami ir Ahmet Cami.

Ayasofia Cami buvusi krikščionių bazilika Agia Sophia arba dieviškos išminties bazilika. Tačiau turkams 1453 metais užėmus Konstantinopolį, sultono Mehmet įsakymu buvo tuojau paversta į musulmonų mečetę. Dabar ji paversta muziejumi.

(Bus daugiau)

FLOWMOLE CORP.

An advanced technology utility service company has an immediate opening for:

MAINTENANCE SUPERVISOR

Northern Virginia area.

To qualify, candidates must possess minimum 5 years experience in heavy equipment maintenance in a commercial environment, complete knowledge of mechanical, hydraulic and electronic systems, component overhaul & rebuild skills & valid commercial operator's license. Must demonstrate ability to read blueprints, electrical & hydraulic schematics & possess class 7 & 8 truck maintenance experience including shutdown systems & clutch & brake adjustments. Some travel required.

FLOWMOLE offers excellent compensation & benefits. If you qualify, please submit resume with cover letter indicating compensation expectations to:

FLOMOLE CORP.

Eastern Regional Headquarters
Att: Art Thompson
520 Fellowship Rd.
Suite A-113
Mt. Laurel, NJ. 08054

FLOWMOLE is an EOE
M/F/H/V

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYŠ MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71 St., Chicago, Ill.

1410 So. 50th Ave., Cicero, Ill.

Tel.: 476-2345

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Neklauskite, ar mes optimistai...

Paulius Vaitiekūnas

Smarkiai įsisukęs istorijos ratas diena po dienos pateikia naujas sensacijas, kurių, vadinti staigmenomis vargu bau ar begalima. Jis įtraukia vis naujus žmones ir ištisas tautas. Ir nors įvykiai bėga kur kas greičiau, nei prie senų tempų įpratę politikai ir komentatoriai spėja aptarti, visgi verta pabandyti žvilgtelti į besikeičiantį pasaulį, "griūvančią imperiją", Lietuvą, tokią kokia ji yra ir kokią mes ją norėtume matyti besikeičiančiame pasaulyje. Pabandyti pažvelgti iš tolo ir vi daus, širdimi ir protu, nes kitaip žiūrėti mes nebegalime. Kitaip mes negalime žengti pirmyn.

Gal ne tiek svarbu nuo ko pradėti, kiek svarbu suvokti keletą esminių išeities taškų, be kurių neįmanomas joks pokalbis apie Lietuvą ir jos, o tuo pačių mūsų, t.y. kiekvieno, kas sieja su ja savo likimą ir sieja ne vien žodžiais, ateitimi.

Viena svarbiausių uždavinių yra labai kritiškas požiūris į visą ligšiolinę lietuvių rezistenciją, ne tiek ją kritikuo jant kiek mokantis, o svarbiausia laiku prisitaikant prie naujų sąlygų ir keičiant kar tais kelių dešimtmečių senu mo taktiką, kuri nėra sena kaip tokia, bet kurios naudoji mas tada, kai sąlygos leidžia ir įpareigoja veikti yra ne kas kitas kaip nedovanotinas ar bent jau nesuprantamas pasy vumas. Tikslus padėties įvertinimas šiandien reikalauja daugiau negu asmeninės ir pilietinės drąsos. Reikalauja ne tik savo, bet savo priešininko jėgų įvertinimo. Istori ja žino nemaža pavyzdžių ir pakankamai aiškiai įtaigoja, kad pasikliauti masine euforija ilgesniam laikotarpiui pa vojinga, nors jos neišnaudoti neprotinga.

Kalbant apie nūdienos poli tinę situaciją nei akimirkai negalima išleisti iš akiračio tos aplinkybės, kad štai jau 50 m., išskyrus trumpą vokie čių okupaciją, esame sudėtinė milžiniškos Imperijos da lis. Ir jau apie du šimtmečius jos praeities galybės šešėlyje ar vergijoje. Garbinga praei tis sukelia patriotiškų jaus mus, tačiau yra tokių, kurie negali atsakyti "pasaulio baudos" mąstymo, įsivaizduo dami, kad visas taip vadina mas "laisvasis pasaulis" dre ba iš nekantrumo ištiesti Pa baltijui pagalbos ranką. Ir štai ta ranka per mūsų galvas mojuoja naujesiems lyde riams, imperijos, kuri jau ne pirmą kartą šiame amžiuje pergyvena "vos ne pasaulio pabaigą" ir "neišbrendamą krizę". O kur dar karai, su

kilimai, maištai bei revoliucijos!

Istorija neturi analogų, bet panašumų yra. Ir iš jų reikia mokytis. Susitraukdama sa vo silpnybės valandą, imperi ja stengiasi atsirevanšuoti, vos tik tarptautinis jėgų santy kis ir palankios aplinkybės leidžia jai tą padaryti. Kaip mes traktuosime šią "Babele" kaip žiūrėsime į jos istoriją ir sąjungininkus? Ar pasimo kysime? Ar telauksime Apo kalipsės išsipildymo?

Pagalvoti galima ir reikia. SSSR tikrai išgyvena krizę. Kartu drąstiškai keičiasi pa saulio jėgų pusiausvyra. Eu ropoje ir pasaulyje atgimsta, į ką visada su nepasitikėjimu ir nepritariu žiūrėjo bet ku ri imperija—tautinis atgimi mas.

Užgniaužus Lietuvoje po kario pasipriešinimą nemaža iš miško išėjusių vyrų buvo beveik įsitikinę, kad Tėvynės likimą tepakeis trečias pasa ulinis karas. Hirošimos jie ne buvo matę net kine ir nebijo jo. Priešingai pacifistų nuo taikoms vakaruose, jie iškėlė šūkį, kuris ir šiandien gyvas Vidurio ir Rytų Europoje "Better dead than red". Ta čiau šiandien karas jokių bū du nebėra būtina išsilaisvini mo sąlyga. Paskutiniaus de šimtmečiais technikos pažan ga nulėmė naujus ekonomi nės ir politinės konkurencijos metodus. Po karo pralaimėjusios šalys — šiandien nauji ekonominiai ir finansiniai centrai. Visa eilė trečiojo pa saulio šalių, nepaisant bran duolinio monopolio, dispo nuoja jei ne pačiais ginklais, tai bent potencialiai gali jų pasigaminti. Dauguma poli tikų sutinka: nežiūrint visų perspėjimų po antrojo pasa ulinio karo susiklostęs "status quo" artimiausioje ateityje ne bepatenkins daugumos.

Persikeliant arčiau Lietu vos ir kalbant apie tai kaip mes žiūrėsime ir ką matysi me, turime pasirinkti ko rei kia paistyti — emocijų ir asme ninių ambicijų ar politinės kovos dėsnių. Centro pra našumas yra tas, kad jis yra centras (ar jis stiprus ar silp nas) ir laiku nespėjus suda ryti pakankamai veiksming o antiimperialistinio fron to, nekalbant apie demokra tiškai suprastą tautos vieny bę, turėsime naują imperiją ir labai mažą galimybę iš trukti iš "meškos letenų".

Atrodo, toks procesas vyksta, deja lėčiau nei Cen tras spėja daryti kontra ēji mus. Kai kurios ambicijos ir "opozicijos" apamai nėra blogas daiktas ir verčia pa sitempti kiek pasipūtusi ir patenkintą savo jėga Sąjūdį, bet jokių būdu nepadaugina

jėgų ir demokratijos. "Nau jųjų opozicionierių" kritika daugiausia, deja, padeda tre čiajai pusei, o ši nevisada puoselėja Lietuvai ir lietu viams geriausius jausmus.

Verta atskirai pakalbėti ir apie Rusijos atgimimą. Tie sa, kad rusai kentėjo nuo bol ševizmo, bet ne taip kaip len kai, rumunai, vokiečiai če kai, slovakai, vengrai ir tuo labiau ne taip kaip lietuviai, latviai ir estai, ir dar kitaip nei tautelės kurioms buvo atimta ne tik valstybė, kalba, laisvė, bet ir žemė, kuri tą laisvę gali gimdyti. Rusijoje yra tikrų demokratų, joje yra "pamiat", yra kova dėl val džios ir dėl žmoniškesnių gy venimo sąlygų, yra kalbų apie Rusijos suverenitetą ir net apie jos padalijimą. Bet nėra kalbos apie laisvę, kaip išsivadavimą. Pilietinio karo grėsmė (kuri nėra tokia dide lė, nors ir sudaro daug rūpes čių) negali būti demokratijos laidas. Priedo judofobija, ru sofobija ir muilo trūkumas.

Ir dar — imperijos tegu ir negaluojančios gyvastį palai ko ne vien armija ir KBG, kurie nors ir buvo visų reži mų ramsčiai (visgi jų visaga lybės mitai buvo smarkiai perdėti), bet "imperiniai" žmonės — "homo sovieticus". SSSR nebe Kijevo Ru sija ar Romanovų Imperija, tai daugiaveidė, tūkstančiais kraujo ryšių surišta "derža va", kur "visi keliai veda į Maskvą".

Didele dalimi, reikia pri pažinti, pabaltiečių "radika lizmo" ramintojai yra teisūs, kada baiminasi dėl Gorba čiovo reformų likimo. Ga na didelė netgi "konserva torių" dalis norėtų pereiti prie veiksmingesnių valdy mo metodų (ir tuo pačiu de mokratiškesnių), tarp jų net gi yra "Sacharovo tipo" de mokratijos šalininkų, bet juos sulaiko imperijos suby rėjimo baimė. Nes tikra de mokratija daugiatautinėje im perijoje reiškia tik jos žlugi mą, arba kaip jau buvo Ru sijos istorijoje svarbių teri torijų netekimą. Čia galima prisiminti "iskonno ruskaju ziemliu".

Metai baigiasi. Galima viltis, galima tikėti, galima siekti nepriklausomybės. Ta čiau esmine klaida būtų tvir tinti, kad esą tik du keliai jai atgauti, o tuo labiau agituoti už kurį vieną. Meilė ir laisvė žino daug kelių. Ji lyg upės vanduo randa ne visuomet trumpiausią bet visada teisin gą kelią. Upės vanduo nete ka tik aukštyn ir nuo to, kad mes plauksime prieš srovę ji nepasuks savo tekmės. Dar daugiau.

Pernelyg įsigilinus į tokio

Mūsų mielai draugei

A.A.

ELYTEI JUŠKIENEI

iškeliavus Anapus, jos vyrą mūsų mielą draugą ALFONSA, sūnus ALGĮ, GINTARĄ, LINĄ ir jų šeimas nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liū dime

Irena ir Vytautas Alantai
Elena Baublienė
Stasė ir Andrius Bliudžiai
Ona ir Juozas Briedžiai
Elena ir Kazys Karveliai
Teresė Kavaliauskienė
Elena ir Antanas Rašytiniai

A.A.

JONUI VASAIČIUI

mirus, reiškiame nuoširdžiausią už uojautą žmonai, vaikams ir šeimai.

LST Korp! Neo-Lithuania
Chicagos padalinys

A.A.

SERAI ČIURLIONIENEI

mirus, jos sūnų VYTENĮ, jo žmoną LIUDĄ, visus giminaičius ir artimuo sius gilaus skausmo valandoje šir dingai užjaučiame ir dalinamės ben dru liūdesiu.

Florida

Juozė ir Jonas
Daugėlai.

pobūdžio ginčus ir pats ginčo objektas paspėja išnykti iš akiračio.

Pasikeitusi jėgų pusiausvy ra pasaulyje ir sunkiai besu valdomi pokyčiai Europoje, ypač Vokietijoje sudaro pa lankesnes aplinkybes Vidurio ir Rytų Europos tautoms atitaisyti pokario istorijos ne teisybes, t.y. neišvengiamai pakis "status quo". Be jokios abejonės tai ypatingų vilčių metas Lietuvai. Jos vidaus padėtis ir tarptautinis statu sas, vis gilėjanti SSSR krizė leidžia tikėtis gana greito val stybingumo atstatymo. Ir čia labai daug priklauso nuo lie tuvių politinės išminties, (o ne tik nuo pilietinės drąsos, kaip nekurie bando teigti). Tai "drąsai" kelią grindė ilgi ir sudėtingi procesai ir žino ma nemažos lietuvių ir nelie tuvių, kuriems laisvė reiškia daugiau negu gali tilpti į

"žmogaus teisių" apibrėžimą, sąmoningos pastangos.

Tiems, kurie tikisi sulaukti nepriklausomybės jau se kančiais metais derėtų apsi žiūrėti ar jie jau tam pasiruo šę. Ne be pagrindo gal tiek daug pesimizmo buvo girdėti paskutiniu metu. Buvo ir to kių, kurie pabrėžtinai tvirtino esą pesimistai. Ką gi opti mizmas įpareigoja dirbti. Po litika nėra deklaracija. Tai pirmiausia kruvini ir nešva rūš užkulisiai, juodas darbas ir labai ilgai nesulaukiamas, o neretai ir iš viso nesulaukia mas rezultatas.

Ir nežiūrint viso to niurz giančio pesimizmo, arba per nelyg atsargaus optimizmo, galų gale telieka pasakyti, kad šio sudėtingo gyvenimo akivaizdoje, kiekvienas mūsų gali su pasididžiavimu pasa kyti: AŠ—LIETUVIS!

PARAMA DIRVAI

**Atnaujindami
prenumeratą ir kitomis
progomis Dirvai aukojo**

U. Maceikonis, Elizabeth	15.00
K. Trečiokas, Union	75.00
P. Michelevičius, St. P'burg	5.00
P. Navazelskis, St. P'burg	10.00
J. Riauba, Toronto	5.00
S. Kvečas, Santa Monica	15.00
kun. E. Statkus, G'd Rapids	25.00
M. Trumpjonas, Naperville	20.00
V. Rugienius, Livonia	25.00
A. Grigaitis, Manchester	5.00
B. Oniūnas, Juno Beach	5.00
J. Liubinskas, Elizabeth	5.00
A. J. Puteris, Toronto	25.00
R. Česonis, Marietta	5.00
G. Viskanta, Chicago	15.00
L. Stadalnikas, Los Angeles	10.00
V. Numgaudas, Harbert	15.00
S. Jonaitis, Granville	5.00
J. Werbicki, Halbrook	5.00
A. Rakauskas, St. P'burg	10.00
A.K. Grigaičiai, St. P'burg	50.00
V. Jankaitis, Toronto	8.73
K. Tamošiūnas, Parma	5.00
A. Vebeliūnas, Richm'd Hill	10.00
P. Šliteris, Waukegan	5.00
V.A. Jonušai, Orland Pk.	50.00
A. Idika, Palatine	5.00
A. Nakas, Sunny Hills	5.00
V. Gimiūnas, Chicago	5.00
M. Žemaitis, Amsterdam	25.00
B. Šilas, Elizabeth	10.00
M. Virbickas, St. P'burg	5.00
S. Šmaizys, St. P'burg	10.00
Dr. D. Degeysys, St. P'burg	50.00
D. Sulmar, Springfield	10.00
P. Žilinskas, Hemet	5.00
J. Bakšys, Boston	10.00
E. Jodinskas, Detroit	5.00
A. Lukas, Dearborn	10.00
J. Lepeška, Ft. Orange	10.00
J. Jason, Greenwich	10.00
A. Kalvaitis, Chicago	20.00
A. Vaitiekaitis, Detroit	5.00
S. Rudokas, Chicago	25.00
D. Mikoliūnienė, Cleveland	10.00
J. Matiukas, Woodhaven	5.00
V. Vasiliauskas, Seminole	15.00
S. Bartkus, Detroit	10.00
H. Gedgaudienė, S. Monica	5.00
J. Stelmokas, Lansdowne	10.00
St. Santvaras, Boston	25.00
J. Rastapkevičius, Dalton	10.00
L. Civinskienė, Coraopolis	10.00
K. Mažonas, Parma	25.00
L. Baltušis, Minocqua	3.00
Iz. Jonaitienė, Euclid	25.00
Dr. Al Gieveckas, Chicago	25.00
V. Abraitis, Cleveland	10.00
Ig. Verbyla, Cleveland	5.00
J. Nurka, Hartford	5.00
A. Kavaliūnas, Chicago	5.00
E. Senkienė, Toronto	5.00
F. Klimaitis, Cleveland	10.00
Amerikos Lietuvių Taryba ..	25.00
Ig. Janavičius, Cleveland	15.00
L. Oksas, Los Angeles	10.00
P. Bartkus, Newbury	1.00
A. Griauzdė, Avon	15.00
V. Beliajus, Denver	30.00
P. Milašius, Cleveland	5.00
Tautos Fondas, Chicago	30.00
A. Kalvaitis, Ormond Beach	15.00
O. Tarailienė, Worcester	5.00
A. Visockis, Palos Hills	20.00
S. Jakubonienė, Chicago	5.00
J. Briedis, Bloomfield	25.00
V.L. Čiurlioniai, Cleveland	20.00
J. Macėnas, Chicago	5.00
A. Mikoliūnienė, Euclid	10.00
E. Gantautienė, Bridgeport	5.00
O. Elerts, Chicago	3.00
V. Tervydis, Collinsville	5.00
M. Birutis, Wayne	10.00
J. Zdanys, W. Hartford	25.00
Br. Elsbergas, Surfside	15.00
K. Damijonaitis, Deerfield	10.00
D. Vaičiūnas, Cleveland	5.00
J. Nausėda, Woodland Hills	20.00

SUDARYTAS VASARIO 16-SIOS DIPLOMATINIAM PRIĖMIMUI RUOŠTI TALKOS KOMITETAS

Gruodžio 16 d. Kultūros Židinyje Brooklyne įvykšiamam visuomeninkų posėdyje sudarytas Lietuvos Generalinio Konsulo Vasario 16-sios diplomatiniam priėmimui ruošti Talkos Komitetas, į kurį įeina Vytautas Alksninis, kun. Kornelius Bučmys, Eglė Dudėnienė, Juozas Giedraitis, Paulius Jurkus, Aldona Kepalaitė, Romas Kezys, Malvina Klivečkienė, Audra Misiūnienė, kun. V. Palubinskas, Virg. Remėzienė ir A. Vakselis.

Pirmininku išrinktas Aleksandras Vakselis, finansų tvarkytojais – V. Alksninis, J. Giedraitis ir kun. V. Palubinskas.

Kaip ir pereinamais metais, Vasario 16-sios priėmimas įvyks puošniam Inter-Continental New York viešbutyje.

(r)

*** LIUSĖ IR KĘSTUTIS LASKAUSKAI** Sveikina visus draugus ir pažįstamus, kuriuos lietuviškas žodis pasiekia per "DIRVĄ", linkėdami smagių švenčių ir naujuose metuose daugiau džiaugsmo, mažiau rūpesčio.

*** GALINA LEONIE, Bradford, N.H.,** užprenumeravo Dirvą kaip kalėdinę dovaną Aldonai Esposito, Providence R.I. Sveikiname naują skaitytoją ir linkime linksmų švenčių.

*** ONA LIUTERMOTIENĖ, Ft. Lauderdale, Fl.,** kaip kalėdinę dovaną, užprenumeravo Dirvą Ritai Saliamonai, La Canada Flindridge, Ca. Dėkojame už spaudos rėmimą ir sveikiname naują skaitytoją.

M. Anelauskas, Los Angeles	15.00
G. Karsokienė, Cleveland	5.00
J. Kalvaitis, Cleveland	4.00
G. Galinauskas, Hanover	5.00
St. Dalius, Hamilton	25.00
I.A. Budreckai, Chicago	50.00
P. Skirmantas, Glendale	5.00
A. Reivitiene, Jupiter	20.00
G. Žemaitis, Cleveland	10.00
J. Kriaučiūnas, Putnam	10.00

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame.**

Pas Viktorą ir Sėsirijos Vadijos sekr. Onutę Šilėnų viešinti Viktoro sesuo su sūnumi iš Lietuvos, Clevelando Skautijos Kūčiose džiugiai dalinosi plotkele su jais ir Vyr. Skautininke S. Gedgaudiene. V. Bacevičiaus nuotr.

• JONAS PUTERIS, Toronto, Ont., atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• LEO ŽEMAITIS, Amsterdam, NY, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• ANTANINA REIVITIENĖ, Jupiter, Fl., Dirvai paremti atsiuntė 70 dol. Ačiū.

• ALGIRDAS VISOCKIS, Palos Hills, Ill., atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 20 dol. Ačiū.

• JUOZAS BRIEDIS, W. Bloomfield, Mi., atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• S. RUDOKAS, Chicagoje, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• JONAS ir BRONĖ ZDANIAI, W. Hartford, Ct. atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• MARTA TRUMPJONAS, Naperville, Ill., atnaujindama Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 20 dol. Ačiū.

• VITAS ir JURINA RUGIENIAI, Livonia, Mi., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

FOOD SERVICE WORKERS

\$6.55/\$6.85/hr. Willow Grove area. Full time day hours. No evenings/weekends. Full benefit package. HMO/Life Insurance, paid national holidays, sick, personal, vacation days, uniforms & meals.

ARA Services. EOE..

(215) 828-8247, Debbie or Cathy.

No truck routes

(48-50)

R.N. ASSISTANT DIRECTOR OF NURSING - Northwest Detroit church related skilled nursing home offers a challenging full time position for a dedicated person. Teaching experience a plus. Join our caring team. Excellent salary and benefits. Equal opportunity employer. Apply in person Mon.-Fri. 8 a.m.-3 p.m. or send resume to: Evangelical Home-Detroit, 6700 W. Outer Dr., Detroit, MI. 48235

MACH. OPERATOR/MAIL HOUSE F/T pos. Exp'd on inserting machine & f. Gd. start. sal. & bnf. Call M. Stelling, 215-456-1100, 9am-1pm.

BOSTON

MIRĖ A. ANDRIULIONIS

Gruodžio 20 d. Bostono ligoninėje mirė iš Daugų kilęs, Dainavos šalies sūnus Antanas Andriulionis, įžengęs į 85-sius amžiaus metus. Paliko žmoną Oną ir daugybę draugų, su kuriais jam teko dirbti įvairiose lietuviškoje organizacijose.

Plačiosios Bostono ir apylinkių lietuvių visuomenės atsiveikinimas su Velioniu įvyko gruodžio 22 d. Caspero laidotuvių namuose. Gausūs kalbėtojai visi iškėlė

Velionies įnašą jų vadovaujamoms organizacijoms bei institucijoms, besąlyginiai ir pastoviai rėmusi lietuviškąją veiklą darbu ir lėšomis. Vietoje gėlių, Antano Andriulionio šermenys lankytojai suaukojo Šv. Petro lietuvių parapijai So. Bostone ir Lietuviškos Skautybės Fondui po kelis šimtus dolerių.

Velionis palaidotas gruodžio 23 d. Forest Hills kapinėse, po šv. Mišių Šv. Petro lietuvių parapijos bažnyčioje So. Bostone, kurias atnašavo klebonas kun. Albertas Kontautas, asistuojamas kun. Antano Baltrušio. Turiningame pamoksle klebonas iškėlė velionies būdo savybes, pareigingumą ir visuomeniškumą. Giedojo Benediktas Povilavičius ir Elena Kačinskienė. Kapinėse apeigos baigtos giesme Marija, Marija ir Lietuvos himnu. Ramovėnų vardu, Martynas Dapkus įteikė našlei Onai Lietuvos trispalvę nuo velionies karsto.

LAISVĖS VARPAS sekma-dieniais 9:00 - 10:00 val. ryto iš WCAV-FM banga 98.0. Vedėjas Petras Viščinis, 173 Arthur St., Brockton, MA 02402. Tel. 508 - 586 - 7209.

CNC OPERATOR/ TOOL MAKER

Northern Macomb auto supplier seeks Tool Maker with CNC skills for its afternoon shift. Experience with CNC programming/operating and knowledge of general tool-room equipment required. A minimum of 2 years CNC experience preferred. We offer competitive wages and benefit package including profit sharing. Send resume and salary requirements to: L&L PRODUCTS 74100 VanDyke Romeo, MI 48065 Attention: Greg Schankin

ATTENTION -

GOVERNMENT SEIZED VEHICLES from \$100.

Fords, Mercedes, Corvettes, Chevys. Surplus Buyers Guide.

1-602-838-8885 Ext. A 1753

(45-49)

1990-JŲ METŲ
NEPRIKLAUSOMYBĖS
DIENOS
KELIONĖ Į
LIETUVĄ

KELIONĖ # 213 birželio 13-26, Finnair linija

14 dienų kelionė - 12 naktų Vilniuje

Iškrenda antradienį, vasario 13 - per Helsinkį - Maskvą - atvyksta į Vilnių trečiadienį, vasario 14 dieną.

Išvyksta vasario 26 iš Vilniaus į - Maskvą - Helsinkį - USA

\$1,599.00 iš Bostono ir New Yorko

\$1,799.00 iš Chicagos.

Smulkesnėms informacijoms ir brošiūrai, kreipkitės į

BALTIC TOURS • 77 Oak St., Suite 4 • Newton, MA 02164

Tel. 617 /965-8080 • Fax 617-332-7781

KĘSTUTIS ŠUKYS NAUJAME KELYJE

Superior Savings egzektu tyvinis viceprezidentas Kęstutis Šukys, po penkiasdešimt metų tarnybos, 1990 sausio 1 dieną išeina į pensiją.

Kęstutis Šukys pradėjo tarnybą Superior Savings įstaigoje 1939 metais. Savo asmenybe ir aukštomis pareigomis jis simbolizavo prieš 80 metų – 1909 m. įsteigtos įstaigos lietuviškumą ir jos kūrėjus – lietuvių verslininkus.

Tėvų išugdytas stiprioje lietuviškoje dvasioje, Kęstutis Šukys didžiavosi savo kilme, rinko ir saugojo lietuviškas knygas bei tautodaile. Pagaliau, prieš dvejis metus aplankė Lietuvą ir intymiau pažino savo tėvų ir protėvių gimtąją žemę.

Po II-jo Pasaulinio karo naujai lietuvių išeivijai įsikūriant Clevelande, Kęstutis Šukys įsijungė į veiklą ir padėjo visiems, kurie kreipėsi į jį, padėdamas kuo tik galėjo. 1949 metais jis buvo vienas iš Tėvynės Garsų radijo steigėjų ir išrūpino radijui finansinę paramą. Vėliau jis įsijungė į Čiurlionio ansamblį ir kitas lietuvių organizacijas, aktyviai talkindamas ir remdamas.

Malonaus būdo bankininkas-džentelmenas, Kęstutis Šukys lietuviškam gyvenimui davė daug ir nuoširdžiai, visada asmeniškai likdamas nuošaliai stovįs, tylus. Su padėka prisimindami jo įnašą, linkime Kęstuiui Šukiui dar daug sveikų ir džiugių metų, poilsio be kasdienės įtampos, ir naujos gaivios patirties šeimos bei artimųjų tarpe.

• v.s. VOLDEMARIO ŠENBERGO, Lietuvos Skautų Sąjungos pirmūno penkerių metų mirties sukaktį prisimenant, Naujų Metų dieną 10 val. ryto buvo atlaikytos šv. Mišios Dievo Motinos parapijos šventovėje Clevelande, dalyvaujant gausiam būriui skautų-čių, draugų ir artimųjų.

• CLEVELANDO Lietuvių Pensininkų Klubas, pirmininkas J. Malskis ir išd. J. Budrienė, atsiuntė Dirvai paremti auką 25 dol. su linkėjimais Naujiesiems Metams. Ačiū.

• CLEVELANDO lietuvių pensininkų susirinkimas įvyks 1909 m. sausio 3 d., trečiadienį, 2 val. p.p., Lietuvių Namų viršutinėje salėje.

Atvykite visi, atsineškite gerą nuotaiką ir naujas idėjas ateities veiklai pajvairinti. Svečiai ir nauji nariai mielai laukiami.

• DAIVA PETUKAUSKAITĖ-MADJAR užprenumeravo Dirvą savo tetai Algimai Dautartienei, Ormond Beach, Fl. Dėkojame už dėmesį Dirvai ir sveikiname naują skaitytoją.

• KAZYS MAŽONAS, Parma, Oh., atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū. Jis rašo: "Skaitau visada savaitrašty Dirvą nuo pradžios ligi galo. Senatvė verčia skaityti su padidintu akiniu. Kol turiu regėjimą, seku spaudą, ypač politinius ir ekonominius 'šachmatų' ėjimus. Pagyvensime, jei dar būsim gyvi, gal ir pamatysime kas laimės 'čempionatą'."

• IZABELĖ JONAITIENĖ, Euclid, Oh., atnaujina

Meras George Voinovich atsisveikino

Gruodžio 28 meras George Voinovich atsisveikino tautybių veikėjus ir savo įstaigos komisijonierius. Po būvyje buvo du šimtai svečių, lietuvių – Gražina ir Raimundas Kudukiai ir Tėvynės Garsų radijo vedėjas Juozas Stampužis.

Meras pristatė svečiams visą savo šeimą. Atsisveikinimo žodyje prisiminė savo dešimties metų darbą mero įstaigoje, pasidžiaugė išvedęs miestą iš didelių ekonominių sunkumų ir pastatęs miesto atkūtimo planus į stabilią realią vagą. To paties jis sieksias ir Ohio valstijos administracijoje, jeigu 1990 metų rudenį būtų išrinktas Ohio gubernatoriumi.

Meras taip pat pasidžiaugė Rytų Europos laisvėjimu. Jis aktyviai dalyvavo tautybių darbuose, kurie naują dešimtmetį pradėdant atnešė netikėtai svarbių politinių

Atsisveikinimo proga gruodžio 28 d., Clevelando miesto meras pristato svečiams savo šeimos narius mero spaudos konferencijų salėje. Iš dešinės sūnus George, baigias teisę Case Western universitete, meras George V. Voinovich, žmona Janet ir sūnus Peter, studijuojas inžineriją. Trūksta dukters Betsy, kuri gilina studijas Danijoje.

Clevelando miesto meras George V. Voinovich (dešinėje), jo žmona Janet ir Tėvynės Garsų radijo vedėjas Juozas Stampužis mero kabinete gruodžio 28 d.

laimėjimų Pabaltijoje ir Rytų Europos kraštuose. Meras paprašė Tėvynės Garsų ve-

dėją perduoti visiems lietuviams geriausius Naujųjų Metų linkėjimus.

ma Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol., linkėdamas sėkmės ir ištvermės spaudos sunkiame darbe. Ačiū.

• AUGUSTINAS ir REGINA IDZELIAI, Richmond Hts., Oh., užprenumeravo Dirvą kaip kalėdinę dovaną Vytautui Pliodžinskui, S. Euclid, Oh. Dėkojam už

spaudo įvertinimą ir sveikinimą naują prenumeratorių.

• VYTENIS ir LIUDA ČIURLIONIAI, Cleveland, Oh., Dirvai paremti atsiuntė auką 20 dol. Ačiū.

MASHINIST - 2nd shift, 2-3 min. exp., in operation of lathes. Able to work from blueprints & set up own work. Apply in person at Joseph Oat Corp, 2500 Broadway, Camden, NJ. 08104 No phone calls please. (48-50)

ENGINE REBUILDER / MACHINIST
Exp. necessary. Excellent benefits. Apply in person at Austin's Equipment, 116 Almond Street, Vineland, NJ 08360. (609)-696-9330 (48-50)

Drivers
\$ \$ \$ \$
TRUCK DRIVERS
REGIONAL
300-500 mile radius driving positions. 1 year RECENT O.T.R. experience, good references / MVR, pass drug test. Call NOW for more information! Watts (800) 344-1529
\$ \$ \$ \$
(48-50)

Clevelando Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos choras Kalėdinėje eglutėje gruodžio 17 d. atliko muzikinę programą, vadovaujant R. Klorienei ir E. Laniauskienei. V. Bacevičiaus nuotr.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt
Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

DIRVA

ITAMPA TARP VILNIAUS IR MASKVOS DIDĖJA

Sąjūdžio informacijos Agentūra iš Vilniaus XII.27 pranešė, kad Komunistų Partijos Centrinio Komiteto Plenumas, Gorbačiovo specialiai sukvietas Maskvon aptarti Lietuvos Komunistų Partijos nutarimą atsiskirti nuo Maskvos, baigėsi.

Tuo metu Vilniuje apie 50 tūkstančių žmonių susirinko Katedros aikštėje išreikšti pritarimą Lietuvos komunistų partijos atsiskyrimui nuo Maskvos.

Po dviejų dienų diskusijų, plenumas Maskvoje atidėjo sprendimą, nutardamas pasiųsti aukšto rango delegaciją Lietuvon, ištirti faktus. Sąjūdžio informacijos agentūra pranešė, kad delegacijai greičiausiai vadovaus pats Gorbačiovas. (LIC)

PAREIŠKIMAS

Šiuo pranešu, kad dėl Dirvoje pasirodžiusių vienybę ardančių straipsnių-laiškų atoliau Vilties draugijos valdyboje dalyvauti nenoriu ir iš jos pasitraukiu.

Dr. Danielius Degėsys
1989.XII.27

TORONTE MIRĖ ANTANAS VASILIAUSKAS

Staiga ir netikėtai, jau visai pasiruošus švenčių kelionėn pas dukrą, gruodžio 23 d. savo namuose, Toronte, mirė Dirvos skaitytojas, uolus lietuviybės ir skautų veikėjas Antanas Vasiliauskas. Skubiai iškviesta Greitoji pagelba buvo bejėgė.

Ispūdingas atsisveikinimas įvyko laidotuvių namuose antradienio vakare. Gruodžio 27 d., po šv. Mi-

šių Prisikėlimo parapijos bažnyčioje, velionis palaidotas Toronto lietuvių kapinėse.

Reiškiamе užuojautą velionio žmonai Marijai ir dukrai su šeima.

• Dr. BRONIUS NEMICKAS, Maspeth, NY, prieš šventes buvo pravažiuojančio automobilio sužeistas ir išgulėjo ligoninėje savaitę laiko. Dabar palengva taisosi namuose. Jo žmona, susirgusi plaučių uždegimu, šiuo metu guli ligoninėje. Linkime abiem greitai pasveikti.

• STASYS ir ALĖ SAN TVARAI, Boston, Mass., sveikindami su šventėmis, pridėjo auką Dirvai paremti 25 dol. Ačiū už sveikinius ir auką.

• ALENA IR KĘSTUTIS GRIGAIČIAI, St. Petersburg, Fl., siųsdami Dirvai paremti 50 dol., rašo: "Tegu spauda mus visus jungia šiais lemtingais metais".

• VIDA ir ALGIS JONUŠAI, kailių prekybos Smith Furiers of Naperville savininkai, sveikindami su šventėmis Dirvos redaktorių ir bendradarbių, laikraščiui paremti atsiuntė 50 dol. auką. Jų prekybos adresas: 22 E. Chicago, Suit 104, Naperville, Ill., 60540. Tel. (708) 357-5800. Ačiū už auką ir linkėjimus.

• KAZYS TREČIOKAS, Union, NJ, sveikindamas visus savo bičiulius ir pažįstamus su šventėmis ir linkėdamas daug laimės 1990-se metuose, Dirvai paremti atsiuntė auką 75 dol. Ačiū už auką ir linkėjimus.

• Dr. DANIELIUS ir ROMA DEGĖSIAI, St. Petersburg, Fl., sveikindami Dirvą ir jos bendradarbius su šventėmis, laikraščiui paremti atsiuntė auką 50 dol. Ačiū už sveikinimą ir auką.

• Dr. A. GLEVECKAS, Chicagoje, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• Kun. EDVARDAS STATKUS, Blessed Sacrament Church, Grand Rapids, Mi., atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• ANTANAS KALVAITIS, Chicagoje, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 20 dol. Ačiū.

• J. NAUSĖDA, Woodland Hills, atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 20 dol. Ačiū.

• STASYS DALIUS, Hamilton, Ont., atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

ATTITAIŠYMAS

Dirvoje Nr. 48, R. Sakienės aprašyme apie ALT S-gos Tarybos suvažiavimą, iš-

AUKOS DIRVOS DEIMANTINIAM VAJUI

Dirvos deimantiniam jubiliejui rengti vyr. komitetas, kurio pirmininkė yra Irena Kriaučeliūnienė, nuoširdžiai dėkoja visiems aukotojams vajaus atidarymo metu 1989 m. gruodžio 9 d. Pinigai laikomi vyr. komiteto sąskaitoje, kurią tvarko išd. Ona Daškevičienė, 7254 So. Troy St., Chicago, IL 60629. Tel. (312) 778-7864.

Pirmasis aukotojų sąrašas:

ALT S-gos Baltimorės skyrius	100.00
Stasė ir Bronius Medeliai, Baltimore, Md.	50.00
S. Vitkauskas, Baltimore, Md.	25.00
Anelė Gelgudienė, Baltimore, Md.	50.00
Algimantas Grintalis, Sykesville, Md.	25.00
ALT S-gos Vyr. Valdyba, Chicago	1,000.00
Petras Vėbra, Chicago, Ill.	50.00
Chicagos Lithuanian Womens Club	50.00
Birutė ir Petras Buchai, Oak Lawn, Ill.	50.00
Bronė ir Oskaras Kremeriai, La Grange Pk., Ill.	50.00
Grażina Žukauskienė, Chicago, Ill.	25.00
Tadas ir Dogmara Jurčiai, Chicago, Ill.	25.00
Rožė ir Pranas Mačerniai, Chicago, Ill.	100.00
Dr. Vytautas Dargis, Westchester, Ill.	100.00
Dr. Frank Jaras, Highland, Ill.	100.00
Danguolė ir inž. Eugenijus Bartkai, Beverly Shores, Ind.	100.00
Jonas Grigaitis, Chicago, Ill.	25.00
Vytautas Linartas, Harbert, Mi.	20.00
Balys Slonskis, Chicago, Ill.	15.00
Eleonora ir Mečys Valiukėnai, Chicago, Ill.	200.00
Inž. Jonas Jurkūnas, Beverly Shores, Ind.	200.00
Lietuvių Fondas, Chicago, Ill.	1,000.00
ALT S-gos Detroito skyrius	750.00
Teodoras Blinstrubas, Chicago, Ill.	50.00
Vladė ir Bronius Siliūnai, Chicago, Ill.	50.00

TAUTINĖS KULTŪROS FONDAS

Daugelį metų buvo kalbėta ir kalbėta, kol pagaliau pradėta dirbti. Taip sakant, žodis tampa kūnu. Visiems buvo aišku, kad toks fondas reikalingas, bet kažkodėl buvo delsiama. Tautinės Sąjungos suvažiavime, kuris įvyko 1988 m. gegužės 21-22 d.d. Daytona Beach, buvo zengtas žingsnis į jo realizavimą. Suvažiavimas fondo idėją entuziastiškai parėmė. Ne tik žodžiais, bet ir gausiais pasižadėjimais. Rodydama pavyzdį, Tautinė Sąjunga pasižadėjo 20,000 dol., jos pavyzdžiu pasekė ir kiti. Viso buvo pažadų 60,000 dol. sumai.

Gal kas paklaustų, kodėl tai ilgai truko – nuo pereito suvažiavimo jau daug vandens nubėgo. Reikalas labai paprastas ir lengvai paaiškinamas. Įvairių fondų steigimas ir jų veikla yra griežtai kontroliuojama valdžios nuostatais. Pradėjus teirautis paaiškėjo, kad pagal Internal Revenue nuostatus, organizacijos tokių fondų steigti negali. Fondai tegali būti steigiami tik pavienių asmenų. Tad reikėjo ieškoti savanorių, kurie sutiktų pasirašyti. Tokie pasirašysieji yra vadinami "Charter members". Fondui tokie yra – lyg kūdikiui krikšto tėvai. Tautinės kultūros Fondo krikšto tėvais ("charter members") yra dr. L.

krito pora eilučių. Prieš pasikutinę pastraipą turėjo būti: "Pranešimą apie Tautinės Kultūros Fondą padarė inž. Jonas Jurkūnas, o apie ateinantį 21-mą Seimą –S-gos pirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas".

Atsiprašome už praleidimą.

Kriaučeliūnas, A. Gulbinienė ir V. Mažeika. Tautinės Kultūros Fondas 1989 m. sausio mėn. buvo užregistruotas Illinois valstijoje.

Yra ir daugiau nuostatų, kurie reguliuoja fondų veiklą. kad fondai nebūtų panaudojami pasipelnymo ar blogiems tikslams. Valdžios nuostatai taip pat nustato ir kaip fondo kapitalas gali būti telkiamas.

Vienas iš tokių reikalavimų yra, kad bendro kapitalo 20% turi būti suaukota smulkių aukotojų. Toks pa ragrafas yra gal reikalingas tam, kad fondai nebūtų pavienių asmenų arba specialių interesų dominuojami. Ir Tautinės Kultūros Fondo steigėjai, taip pat stipriai užakcentuoja reikalą, kad ateityje fondas nepatektų į vienas rankas. Parengtame įstatų projekte yra nustatyta, kad paaukoję 200 dol. gauna vieną balsą. Paaukoję daugiau, gauna proporcingai daugiau balsų. Tačiau yra nustatyta, kad vienas asmuo negali turėti daugiau kaip 15% balsų.

1989 m. rugsėjo 29 d. buvo pasirašyti dokumentai, kad būtų gauta "Tax exempt" statusas. Advokatas, kuris šį reikalą tvarko, garantuoja, kad greitai laiku šis reikalas bus išspręstas. Dabar telieka pradėti pinigų telkimą. Pasižadėjusiems laišškai jau išsiuntinėti.

Jeigu norima turėti tautinės krypties spaudą – reikia ją ir remti. Taip pat, atbundenčioje Lietuvoje atsistiegia įvairios tautinės organizacijos, ir joms mūsų pagalba bus reikalinga. Reikia tikėtis, kad fondo reikalas bus suprastas ir įnašais gausus. (jž)

Pranešame
draugams ir pažįstamiems, kad
1989 metų gruodžio 22 dieną
mirė mūsų mylima Mama ir Močiutė

A. A. ANELĖ EIDUKAITIENĖ

Giliame liūdesyje paliko dukros
Marija, Janina ir Rasa,
anūakai Gediminas, Linas, Vilija ir Paulius
seserys – Marija Chicagoje,
Julė, Teresė ir Onutė
bei kiti giminės Lietuvoje.

Palaidota Clevelande, Visų Sielų kapinėse šalia
mylimo vyro Kazimiero ir Vietname žuvusio
sūnaus Gedimino.

Skausme likusios dukros

Mylimai Motinai ir Močiutei

A. A. ANELEI EIDUKAITIENEI

mirus, širdingą užuojautą reiškiamės sėsei
MARLJAI, broliams GEDIMINUI ir LINUI, bei
visai likusiai šeimai ir artimiesiems.

Clevelando Skautija

Brangiam prieteliui

A. A. ANTANUI VASILIAUSKUI

taip staiga užbaigus žemiškąją kelionę,
liūdesyje likusiai žmonai MARYTEI, ir dukrai
GIEDREI su šeima, reiškiamės širdingą
užuojautą ir dalinamės skausmu.

Stefa ir Vytautas Gedgaudai